

Podklad pro jednání s předsednictvy české konference rektorů a rady vysokých škol

26. 8. 2026

Návrh zaměření věcného záměru zákona o vysokých školách

Níže uvedený text představuje pracovní verzi návrhové části věcného záměru nového zákona o vysokých školách a reflektuje dosavadní vývoj projednávání napříč všemi ministerstvem ustanovenými platformami. Veškeré legislativně-technické náležitosti návrhu věcného záměru zákona budou součástí materiálu určeného pro předložení vládě ČR. Návrhy úprav k oblasti státních vysokých škol v oblasti řízení budou doplněny po získání finálních požadavků ze strany příslušných rezortů.

Preambule

Cílem věcného záměru je připravit půdorys pro moderní právní úpravu oblasti vysokého školství, která posílí strategické řízení, transparentnost rozhodovacích procesů a nastaví odpovědnost za dosažené výsledky vysokých škol. Podmínkou dosažení této ambice je respektování akademických svobod a specifík jednotlivých typů vysokých škol. Zákon o vysokých školách z roku 1998 a model řízení v něm obsažený neodpovídá současné situaci a roli vysokých škol. V současné podobě neumožňuje vysokým školám reagovat na vlastní potřeby ani potřeby společnosti. Příprava věcného záměru je tak reakcí na dlouholetou poptávku po změnách ve vysokém školství ze strany samotné vysokoškolské komunity, ale i dalších sektorů. Tato poptávka akcelerovala v souvislosti s přípravou poslední velké novely zákona o vysokých školách č. 52/2025 Sb., kdy byla avizována příprava nové právní úpravy ze strany MŠMT standardním procesem.

Stanovené priority MŠMT jasně definují cíl zvýšení kvality a dostupnosti vysokoškolského vzdělání, a to mj. prostřednictvím změny ve způsobu řízení vysokých škol.

Výše uvedené lze popsat v těchto obecných cílech revize modelu řízení:

- Akceschopné vedení – Silnější strategické řízení a jednoznačné určení kompetencí, odpovědností a vzájemných vztahů jednotlivých orgánů ve prospěch řízení škol jako celku. Smyslem je revidovat současný model kolektivní neodpovědnosti a profesionalizovat systém řízení.
- Otevřenost společnosti – Vysoké školy jsou nezávislé, ale do jejich strategie by měli mluvit i „odběratelé“ a experti z vnější sféry – byznys, absolventi, občanský sektor a zahraniční vysokoškolští pracovníci. Nový model zajistí rovnováhu mezi žádoucím vlivem vnějších aktérů a pojistkami proti ohrožení autonomie.
- Různé mise, flexibilní řešení – Řízení vysokých škol je třeba uzpůsobit tak, aby odpovídalo jejich poslání, úkolům a velikosti. Tam, kde to je z legislativního hlediska možné, model zvyšuje autonomii vysokých škol ve volbě vnitřní organizace (nastavení poradních orgánů a fakultních orgánů) a tím otevírá prostor pro jejich větší diverzifikaci. S ohledem na český ústavní pořádek je nicméně nezbytné, aby zákon jasně vymezoval orgány, které se podílí na výkonu veřejné moci, a ukotvoval jejich roli a odpovědnost. Kýženým cílem je, aby vysoká škola působila jednotně a synergicky a nepředstavovala pouhou „konfederaci fakult“.

Uvedené cíle jsou podpořeny těmito horizontálními principy:

- **Reforma řízení vysokých škol je podmínka sine qua non, ale sama o sobě nestačí.** Reforma řízení je klíč k modernizaci českého vysokého školství, úspěšná bude ale jen tehdy, když bude provázána s novým řešením dalších okruhů právní úpravy činnosti vysokých škol. Zejména se jedná o:
 - o *Financování veřejných vysokých škol.* Konkrétně zavedení víceletých výkonových kontraktů uzavíraných mezi jednotlivými veřejnými vysokými školami a Českou republikou – Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále také “ministerstvo školství”), které budou klíčovým nástrojem pro definování vzájemných očekávání s respektem k autonomii veřejných vysokých škol a jejich specifickému poslání a roli v systému vysokého školství.
 - o *Akademické kariéry.* Navrhuje se v novém zákoně zakotvit zavedení právní úpravy funkčních míst docentů a profesorů a otevření prostoru pro diverzifikaci profilů jednotlivých akademických pracovníků. Současný systém totiž fakticky omezuje autonomii vysokých škol při nastavování vlastní personální politiky a fixuje jednou dosažené postavení akademických pracovníků, aniž by podporoval jejich další profesní a kariérní rozvoj.
 - o *Zajišťování kvality.* Revize modelu akreditací a zavedení institucionálního auditu pro všechny vysoké školy má přinést posílení autonomie vysokých škol a snížit jejich administrativní zátěž. Klíčovou roli budou hrát silné a akceschopné vnitřní orgány, které budou schopné reálně zajišťovat a rozvíjet kvalitu napříč vysokou školou.
 - o *Flexibilita a dostupnost studia.* Smyslem nové úpravy je reagovat na výzvy, kterým současný model vzdělávání čelí, a které vytváří potřebnost adaptace nejen z hlediska průchodu studiem variabilními studijními drahami, ale i reakce na vnější změny ekonomiky a společnosti.
- **Důraz bude dán na základní hodnoty Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání,** mimo jiné zamezení přímého politického vlivu na vysoké školy. Model vychází ze Základních hodnot ([Fundamental Values](#)) Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA), tak jak byly ukotveny a rozpracovány v komuniké evropských ministrů z [Paříže](#) (2018), [Říma](#) (2020) a [Tirany](#) (2024). Model tak reflektuje a naplňuje principy akademické svobody, akademické integrity, institucionální autonomie, zapojení studentů a pracovníků do řízení vysokých škol, zodpovědnost společnosti vůči vysokým školám a zodpovědnost vysokých škol vůči společnosti. Model zároveň představuje transparentní mechanismus v obsazování klíčových pozic jak v rámci vysoké školy, tak i vůči nově navržené univerzitní radě (nebo strategické radě na neuniverzitních vysokých školách) a zamezuje tak politickému zneužití.
- **Evidence-based přístup a inspirace zahraniční praxí.** Navržené změny modelu řízení veřejných vysokých škol vycházejí nejen z letité praxe ústředního orgánu státní správy, stanovisek stakeholderů či dlouhodobého dialogu se všemi skupinami akademické a vědecké obce. Návrh řízení vychází i ze zkušeností ze zahraničních systémů a jejich konkrétních praxí, včetně analýzy zahraničních auditů českých vysokých škol (např. [Institucionální evaluační program Evropské univerzitní aliance na radě českých vysokých škol](#)). MŠMT si je zároveň vědomo, že zahraniční modely nelze přejímat zcela či bez úprav, proto v při přípravě věcného záměru akcentovalo mechanismy aplikovatelné do českého prostředí, aniž by rezignovalo na cíle, které má revize řízení vysokých škol přinést.

Oblast řízení vysokých škol

Organizace veřejné vysoké školy

Vysoké školy se budou moci organizačně členit na součásti stanovené zákonem, popř. jiným relevantním právním předpisem nebo statutem; fakultu jako součást vysoké školy bude moci i nadále zřídit pouze vysoká škola univerzitní.

Fakulty budou v novém zákoně upraveny oproti stávající právní úpravě obecněji, přičemž rozsah jejich autonomie bude záležet na rozhodnutí vysoké školy, resp. jejích "centrálních orgánů", promítnutém do statutu vysoké školy. Veřejné vysoké školy budou oprávněny přenášet výkon konkrétních pravomocí a působnosti na fakultu (popřípadě jiné součásti veřejné vysoké školy), resp. na děkana nebo případně další fakultní orgány nebo orgány jiných součástí vysoké školy; odpovědnost univerzitní rady a rektora tím však nebude dotčena.

Vnitřní předpisy veřejné vysoké školy

Vnitřním předpisem veřejné vysoké školy bude statut a předpisy vydané na jeho základě, které budou obecně a závazně upravovat práva a povinnosti členů akademické obce nebo jejích vymezených částí.

Nový zákon bude vnitřní předpisy veřejné vysoké školy členit na

- a) statut veřejné vysoké školy,
- b) ostatní vnitřní předpisy.

Statut veřejné vysoké školy

Statut veřejné vysoké školy bude hlavním vnitřním předpisem vysoké školy s nejvyšší právní silou; ostatní vnitřní předpisy veřejné vysoké školy a vnitřní předpisy součástí vysoké školy s ním budou muset být v souladu a v případě rozporu jiného vnitřního předpisu veřejné vysoké školy nebo součástí se statutem bude mít přednost úprava obsažená ve statutu. **Statut vysoké školy:**

- stanoví postavení „dalších orgánů vysoké školy“ a jejich složení, způsob obsazování a podmínky zániku funkce jejich členů v mezích daných zákonem,
- ukotví další vnitřní předpisy vysokých škol a stanoví způsob jejich přípravy a schvalování, a to včetně předpisů, které:
 - a. upřesňují průběh výběrového řízení pro určení kandidáta navrhovaného na rektora a podmínky zániku jeho funkce,
 - b. upřesňují průběh výběrového řízení pro obsazení vedoucího pracovního místa děkana a podmínky zániku jeho funkce,
 - c. upřesňují průběh volby do akademického senátu vysoké školy a případných dalších orgánů obsazovaných volbou,
 - d. stanovují pravidla vysoké školy v oblasti personálního řízení, včetně pravidel pro hodnocení, odměňování a kariérní postup pracovníků a obsazování pracovních pozic,
 - e. upravují vnitřní systém zajišťování a hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a souvisejících činností vysoké školy,
 - f. upravují jednací řády jednotlivých orgánů vysoké školy a jejích součástí,
 - g. upravují práva a povinnosti studentů a organizací studia, včetně pravidel pro řešení stížností, odvolání a disciplinárních přestupků,

- h. upřesňují pravidla pro hospodaření vysoké školy a nakládání s majetkem,
- stanoví pravidla pro delegaci pravomocí rektora na děkany a pro suspendaci těchto pravomocí.

Statut vysoké školy bude schvalovat univerzitní rada. Statut vysoké školy a jeho změny budou podléhat registraci ministerstvem školství. To může žádost o registraci statutu nebo jeho změn zamítnout, pokud je statut nebo jeho změna v rozporu se zákonem o vysokých školách nebo s jinými právními předpisy.

Dohled ministerstva školství nad vnitřními předpisy veřejné vysoké školy

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy (dále také "ministr školství") bude oprávněn podat návrh na přezkoumání a zrušení registrovaného statutu nebo jeho části soudem podle soudního řádu správního, pokud shledá rozpor registrovaného statutu veřejné vysoké školy nebo jeho části se zákonem nebo jiným právním předpisem. Shledá-li ministr školství, že jsou důvody pro podání takového návrhu soudu, vyzve veřejnou vysokou školu, aby v jím stanovené lhůtě zjednala nápravu; návrh bude moci podat až po marném uplynutí této lhůty.

Jiný vnitřní předpis veřejné vysoké školy, než statut registraci ministerstvem školství podléhat nebude. Ministerstvo školství bude ale moci přezkoumat soulad tohoto jiného vnitřního předpisu veřejné vysoké školy se zákonem o vysokých školách, ostatními právními předpisy a statutem veřejné vysoké školy. Zjistí-li ministerstvo školství rozpor vyzve veřejnou vysokou školu, aby uvedla vnitřní předpis do souladu s právním řádem nebo statutem. Neodstraní-li veřejná vysoká škola rozpor ve stanovené lhůtě, rozhodne ministerstvo školství o zrušení, dotčených ustanovení vnitřního předpisu, popřípadě vnitřního předpisu jako celku. Proti rozhodnutí ministerstva školství bude možno podat žalobu podle soudního řádu správního.

Orgány a funkcionáři veřejné vysoké školy (a jejích součástí), vedoucí zaměstnanci a pověřené osoby, jejich působnost a pravomoci

Veřejná vysoká škola bude mít zejména tyto orgány:

a) stálé centrální akademické orgány vysoké školy:

1. univerzitní rada nebo na neuniverzitní vysoké škole strategická rada (dále jen „univerzitní rada“),
2. rektor,
3. akademický senát vysoké školy,

b) případné další orgány vysoké školy nebo její součásti.

Vedle akademických funkcionářů (členů jednočlenných nebo vícečlenných akademických nebo dalších orgánů) se budou na řízení veřejné vysoké školy nebo jejích součástí podílet, stanoví-li tak statut vysoké školy, v rozsahu stanoveném statutem vysoké školy nebo opatřením rektora, vedoucí zaměstnanci součástí vysoké školy, například

- a) děkani fakult,
- b) ředitelé vysokoškolských ústavů, ředitelé vysokoškolských zemědělských nebo lesních statků, vedoucí kateder, vedoucí dalších organizačních součástí vysoké školy nebo další vedoucí zaměstnanci.

Univerzitní rada

Univerzitní rada bude orgánem vysoké školy s klíčovými strategickými konstitutivními a rozpočtovými pravomocemi, který bude určovat strategické směřování vysoké školy a kontrolovat jeho naplňování a řídit proces výběru rektora.

Působnost a pravomoci univerzitní rady

Univerzitní rada bude:

- schvalovat na návrh rektora statut vysoké školy a další vnitřní předpisy veřejné vysoké školy a schvalovat vnitřní předpisy fakult a dalších součástí veřejné vysoké školy; v předloženém návrhu vnitřních předpisů bude univerzitní rada moci před schválením provádět změny, může iniciovat změny ve statutu k dalšímu projednání,
- řídit výběr kandidáta na rektora vysoké školy a vybraného kandidáta navrhnout prezidentu republiky ke jmenování; ze zákonem stanovených důvodů bude univerzitní rada moci navrhnout prezidentu republiky, aby rektora odvolal,
- na návrh rektora schvalovat odvolání děkana,
- schvalovat strategii vysoké školy a dohlížet na její plnění,
- dvouřetinovou většinou hlasů svých členů rozhodovat o zřízení, sloučení nebo zrušení součástí vysoké školy,
- schvalovat rozpočet vysoké školy, nakládání s majetkem nad stanovenou hodnotu, zřizování právnických osob a návazné operace a dohlížet na hospodaření vysoké školy
- schvalovat s předchozím souhlasem ministerstva a po projednání v akademickém senátu prodej majetku veřejné vysoké školy nad zákonem stanovenou hodnotu.
- dvouřetinovou většinou vydat závazné nesouhlasné stanovisko ke jmenování navrženého kandidáta na děkana před jeho jmenováním nebo předložit rektorovi zdůvodněný návrh na odvolání děkana.

Univerzitní rada bude zasedat nejméně šestkrát do roka.

Činnost člena univerzitní rady bude úkonem v obecném zájmu a za výkon funkce mu veřejná vysoká škola bude poskytovat odměnu. Měsíční výše odměny bude novým zákonem stanovena jako součin průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu za předminulý kalendářní rok a příslušného koeficientu; koeficient bude v případě předsedy univerzitní rady roven hodnotě 1, v případě místopředsedů univerzitní rady roven hodnotě $\frac{1}{2}$ a v případě ostatních členů univerzitní rady roven hodnotě $\frac{1}{3}$.

Členu univerzitní rady budou příslušet cestovní náhrady ve stejném rozsahu, výši a za podmínek jako zaměstnancům v pracovním poměru s tím, že za pravidelné pracoviště se bude považovat místo jejich pobytu. Cestovní náhrady bude poskytovat veřejná vysoká škola, přičemž § 206 odst. 3 a 4 zákoníku práce se nepoužije.

Člen univerzitní rady bude povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Na jeho odpovědnost za škodu způsobenou vysoké škole se použije § 159 občanského zákoníku přiměřeně. Pro účely odpovědnosti za škodu způsobenou z nedbalosti nesmí výše náhrady škody, kterou je povinen nahradit jednotlivý člen univerzitní rady, přesáhnout desetinásobek měsíční odměny, která mu náleží za výkon funkce v době, kdy k události došlo. Tento limit se neuplatní, pokud byla škoda způsobena úmyslně, nebo pokud jí byl člen univerzitní rady nebo osoba jemu blízká sám zvýhodněn.

Složení univerzitní rady a způsob obsazování funkčních míst členů univerzitní rady

Univerzitní rada bude mít devět, dvanáct, nebo patnáct členů; členem bude moci být pouze fyzická osoba.

Členy univerzitní rady bude jmenovat ministr školství, z toho

- jednu třetinu členů na návrh akademického senátu vysoké školy,
- jednu třetinu členů na návrh odborné výběrové komise jmenované ministrem školství,

- jednu „kooptovanou“ třetinu členů na návrh členů univerzitní rady jmenovaných podle předchozích dvou bodů.

Ministr vždy jmenuje nominované osoby členy univerzitní rady, ledaže by nesplňovaly podmínky stanovené zákonem pro výkon funkce; v takovém případě si vyžádá nominaci nové osoby.

Akademický senát vysoké školy bude své nominanty vybírat a navrhopvat ke jmenování z řad členů akademické obce a výzkumných nebo neakademických pracovníků dané vysoké školy.

Odborná výběrová komise jmenovaná ministrem bude své nominanty vybírat a navrhopvat ke jmenování z řad uznávaných akademických a jiných vysokoškolských pracovníků nebo výzkumníků z České republiky nebo ze zahraničí působících v oborech, ve kterých daná vysoká škola uskutečňuje svou činnost, a to včetně bývalých členů vedení jiných tuzemských nebo zahraničních vysokých škol a výzkumných institucí.

Odborná výběrová komise bude tvořena osobami jmenovanými ministrem školství, přičemž ministr může využít doporučení či nominací orgánů reprezentace vysokých škol nebo příslušné vysoké školy, o jejíž univerzitní radu se bude jednat.

Členové univerzitní rady budou své nominanty do poslední „kooptované“ třetiny členů vybírat a navrhopvat ke jmenování ze zástupců:

- významných zaměstnavatelů absolventů dané vysoké školy,
- organizací, které jsou odběrateli výsledků tvůrčích činností dané vysoké školy nebo se kterými škola spolupracuje na realizaci projektů tvůrčí činnosti,
- relevantních veřejných organizací na národní nebo krajské úrovni,
- absolventských spolků vysoké školy, pokud existují,
- organizací občanské společnosti působících v oblastech relevantních pro činnost školy,
- expertů v oblastech, které členové univerzitní rady vyhodnotí jako klíčové pro strategický rozvoj školy.

Osoby, které budou jmenovány členem univerzitní rady na návrh odborné výběrové komise ministra školství, nebudou moci:

- být současnými ani bývalými zaměstnanci dané vysoké školy ani členy jejích jiných orgánů,
- být s vysokou školou v obchodním nebo v jiném vztahu, který by zakládal střet zájmů,
- být v době výkonu funkce člena univerzitní rady dané vysoké školy členy nejvyššího vedení jiné vysoké školy (rektor, prorektor, kvestor, děkan, proděkan, tajemník fakulty, ředitel vysokoškolského ústavu) nebo člen vedení výzkumné instituce v ČR.

Všechny dotčené orgány při výběru členů zohlední misi, charakter a oborovou strukturu vysoké školy a usilují o vyrovnané zastoupení žen a mužů.

Členy univerzitní rady nebudou moci být současní ani bývalí členové vlády, poslanci, senátoři a členové představenstev politických stran a hnutí, pokud od ukončení jejich působení v dané funkci neuplynulo alespoň 5 let. Funkce člena univerzitní rady vysoké školy není dále neslučitelná s funkcí rektora, prorektora, kvestora, děkana, proděkana, tajemníka fakulty, ředitele vysokoškolského ústavu, člena akademického senátu vysoké školy nebo fakulty, člena vědecké rady nebo člena rady pro vnitřní hodnocení.

Žádná osoba nebude moci být současně členem univerzitní rady více než jedné veřejné vysoké školy v ČR.

Předsedu univerzitní rady si bude univerzitní rada volit sama z řad svých externích členů, za něž budou považováni ti členové univerzitní rady vysoké školy, kteří nejsou zaměstnanci ani studenty dané vysoké školy.

Funkční období člena univerzitní rady bude šestileté. Funkci člena univerzitní rady bude moci tatáž osoba vykonávat na téže veřejné vysoké škole nejvýše 2 po sobě bezprostředně jdoucí funkční období.

Funkce člena univerzitní rady zanikne:

- a) uplynutím funkčního období,
- b) vzdáním se funkce,
- c) odvoláním z funkce,
- d) dnem vzniku souběhu neslučitelných funkcí,
- smrtí nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého nebo nezvěstného,
- e) dnem nabytí právní moci
 - 1. rozhodnutí soudu, kterým byl člen univerzitní rady odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo kterým byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti,
 - 2. rozhodnutí soudu, kterým byla schválena dohoda o vině člena univerzitní rady a trestu za jím spáchaný úmyslný trestný čin,
 - 3. rozhodnutí státního zástupce, kterým bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání člena univerzitní rady za úmyslný trestný čin,
 - 4. rozhodnutí státního zástupce nebo soudu, kterým bylo podmíněně zastaveno trestní stíhání člena univerzitní rady pro úmyslný trestný čin nebo kterým bylo v trestním řízení vedeném pro úmyslný trestný čin člena rady schváleno narovnání, nebo
 - 5. rozhodnutí soudu, kterým byla omezena svéprávnost člena univerzitní rady.

Ministr školství odvolá člena univerzitní rady, který závažně porušil povinnosti spojené s výkonem funkce (zejména povinnost péče řádného hospodáře nebo oznamovací povinnost o střetu zájmů); se souhlasem dvou třetin členů univerzitní rady nebo dvou třetin členů akademického senátu vysoké školy. Návrh na odvolání člena univerzitní rady může dvoutřetinovou většinou univerzitní rada nebo akademický senát iniciovat.

Rektor

Rektor bude hlavním výkonným orgánem vysoké školy, který odpovídá za její strategické, akademické i provozní řízení, prováděné v souladu s "rámcovým zadáním" stanoveným univerzitní radou.

Rektor bude mít široké pravomoci v oblasti řízení, financí, personální politiky, systému zajišťování a vnitřního hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysoké školy i jmenování vedoucích zaměstnanců, včetně prorektorů a děkanů. Zároveň ponese odpovědnost za naplňování nastavené strategie a bude zastupovat školu navenek.

Funkční období rektora bude sedmileté bez možnosti opakování. Funkce rektora bude veřejnou funkcí vykonávanou v rámci pracovního poměru k veřejné vysoké škole na plný úvazek. Mzdu rektora bude stanovovat univerzitní rada.

Jmenováním rektorem dojde ke vzniku pracovního poměru k vysoké škole v případě osoby, která před jmenováním rektorem nebyla jejím zaměstnancem v pracovním poměru. Při uplynutí funkčního období nebo jiném způsobu zániku funkce rektora nedojde k zániku pracovního poměru a škola bude povinna nabídnout danému zaměstnanci jinou vhodnou práci; nepřijme-li ji zaměstnanec, nebo nebude-li mu žádná vhodná práce nabídnuta, bude mít nárok na odstupné. Byl-li takový rektor před svým jmenováním zaměstnancem v pracovním poměru k jinému zaměstnavateli, jmenováním rektorem byl uvolněn

k výkonu veřejné funkce, po jejímž zániku má u původního zaměstnavatele nárok na zařazení zpět na původní práci a původní pracoviště.

Pokud osoba jmenovaná rektorem vysoké školy byla zaměstnancem dané vysoké školy v pracovním poměru, jmenováním rektorem dojde ke změně pracovního poměru k dané vysoké škole formou změny dosavadního druhu práce; při následném zániku funkce rektora má daná osoba nárok na zařazení zpět na původní práci a původní pracoviště, nedohodne-li se s vysokou školou jinak.

Způsob výběru a jmenování rektora

Rektora vysoké školy jmenuje prezident republiky na návrh univerzitní rady dané vysoké školy, pokud akademický senát do 30 dní od vyhlášení výsledku výběru univerzitní radou neuplatí veto.

Navrhovaný kandidát na rektora bude vybírán univerzitní radou v otevřeném výběrovém řízení s přihlédnutím k doporučení výběrové komise zřízené univerzitní radou. Součástí průběhu výběrového řízení bude vždy slyšení všech uchazečů o funkci rektora nebo jejich užšího výběru před akademickým senátem vysoké školy. Další podrobnosti postupu při výběrovém řízení stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

Akademický senát bude mít právo kandidáta vybraného univerzitní radou před jeho navržením na jmenování rektorem odmítnout dvoutřetinovou většinou hlasů všech svých členů.

Rektor se souhlasem univerzitní rady vždy stanoví nejméně jednoho prorektora, který bude oprávněn rektora zastupovat v plném rozsahu v případě, kdy rektor nebude moci vykonávat svou funkci.

Působnost a pravomoci rektora

Rektor bude

- statutárním orgánem veřejné vysoké školy, bude ji řídit, jednat jejím jménem a zastupovat navenek, navrhopvat, projednávat a komunikovat strategii vysoké školy, provádět strategii schválenou univerzitní radou a garantovat hospodárny chod a rozvoj celé vysoké školy, koordinovat činnost součástí vysoké školy, informovat a proaktivně zapojovat do řídicích procesů členy akademické obce dané vysoké školy a další partnery,
- vyhodnocovat dosahování cílů, kvalitu a dopad činností vysoké školy a jejích součástí na základě dat, zkušeností a podnětů, a přicházet s návrhy opatření a projektů, které zajistí další rozvoj vysoké školy k vyšší kvalitě a lepšímu naplňování vlastního poslání vysoké školy,
- připravovat a předkládat příslušným orgánům k projednání nebo schválení klíčové dokumenty vysoké školy (vnitřní předpisy, rozpočet a jeho střednědobý výhled, výroční zprávy o činnosti vysoké školy a zprávy o hospodaření vysoké školy, strategii vysoké školy, návrh na zřízení, sloučení nebo zrušení součástí vysoké školy),
- řídit provoz rektorátu, hospodaření vysoké školy a nakládání s jejím majetkem (se souhlasem univerzitní rady tam, kde to bude vyžadovat zákon), personální politiku vysoké školy, procesy zajišťování a vnitřního hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností vysoké školy,
- řídit proces výběru děkanů fakult a dalších vedoucích zaměstnanců, včetně ředitelů nebo vedoucích dalších součástí vysoké školy, včetně jmenování výběrové komise a jmenování navržených kandidátů do funkce a předkládat univerzitní radě návrh na odvolání děkana,
- jmenovat a odvolávat prorektory a pověřovat je zastupováním rektora a výkonem jeho působnosti a pravomocí v jím určeném rozsahu,
- oprávněn odvolat děkana z funkce na návrh univerzitní rady, nebo na návrh dvou třetin všech členů akademického senátu, nebo z vlastního podnětu se souhlasem univerzitní rady,

- na základě strategie vysoké školy stanovovat po předchozím projednání s děkany výkonové a rozvojové cíle pro jednotlivé fakulty a jejich plnění zohledňovat při hodnocení děkanů; obdobně postupovat ve vztahu k vysokoškolským ústavům (a případně dalším součástem vysoké školy),
- rozhodovat ve věcech o v disciplinárních přestupků studentů,
- vykonávat další pravomoci jemu svěřené statutem vysoké školy, popřípadě jinými vnitřními předpisy vysoké školy.

Akademický senát vysoké školy

Akademický senát bude vrcholným orgánem akademické samosprávy vysoké školy, který bude zajišťovat účast zástupců akademické obce na procesu vytváření a přijímání klíčových dokumentů týkajících se činnosti vysoké školy, na kontrole činnosti orgánů a vedoucích zaměstnanců vysoké školy a na ochraně akademických hodnot. Bude mít významné pravomoci v oblasti kontroly obsazování funkcí, procesu schvalování některých vnitřních předpisů a projednávání klíčových rozhodnutí a bude rovněž moci předkládat podněty rektorovi a univerzitní radě.

Zákon stanoví složení akademického senátu, definuje jeho případné kurie a jejich velikost a upřesní okruh osob s aktivním a pasivním volebním právem a podmínky zániku funkce členů akademického senátu.

Senát bude mít tyto kurie:

1. kurie docentů a profesorů (pracovníků na pozicích R3 a R4)
2. kurie ostatních akademických pracovníků (vč. současných vědeckých pracovníků),
3. kurie doktorandů,
4. kurie studentů bakalářských a magisterských studijních programů,
5. kurie neakademických pracovníků.

Působnost a pravomoci

Akademický senát vysoké školy bude mít právo:

- zasahovat zákonem stanoveným způsobem do procesu obsazování míst členů jiných akademických orgánů nebo vedoucích zaměstnanců, a sice vstupovat do výběru části členů univerzitní rady výše uvedeným způsobem, disponovat možností kvalifikovanou většinou vydat závazné nesouhlasné stanovisko k navržení jmenování vybraného uchazeče rektorem, nebo děkanem před jeho jmenováním, předložit návrh na odvolání rektora nebo děkana,
- schvalovat vnitřní předpisy vysoké školy, které upravují jednací řád akademického senátu vysoké školy, pravidla pro průběh a ukončování studia a podmínky přijímání ke studiu, pravidla pro poskytování stipendií a pravidla pro řešení disciplinárních přestupů studentů,
- projednat před jejich schválením příslušným orgánem (například univerzitní radou) další vnitřní předpisy a klíčové dokumenty vysoké školy (například statut vysoké školy, strategii, rozpočet, investice, prodej majetku určitého charakteru nebo ceny), zřízení, sloučení nebo zrušení součástí vysoké školy nebo specificky vymezené vnitřní předpisy vysoké školy (upravující například odměňování, karierní řády včetně pravidel obsazování míst docentů a profesorů, pravidla zajišťování kvality apod.); na projednání těchto dokumentů stanoví zákon akademickému senátu lhůtu 30 dní od obdržení návrhu,
- předkládat podněty rektorovi, univerzitní radě, děkanům a dalším orgánům.

Složení a způsob akademického senátu

Akademický senát bude složen ze zástupců akademických pracovníků vysoké školy (mezi které budou patřit i výzkumní pracovníci a lektori), studentů, a pokud to stanoví statut vysoké školy, tak i dalších (neakademických) pracovníků školy. Složení senátu, způsob volby jeho členů (včetně případných kurií) a jejich funkční období upraví statut nebo v něm ukotvený vnitřní předpis.

Funkci člena akademického senátu vysoké školy bude moci tatáž osoba vykonávat na téže vysoké škole nejvýše 2 funkční období.

Fakulty a jejich akademické orgány

Fakulty

Fakulty budou v zákoně upraveny obecněji oproti stávajícímu zákonu, přičemž rozsah působnosti fakult a jejich vedoucích zaměstnanců bude stanoven statutem nebo jiným vnitřním předpisem vysoké školy, popřípadě interním řídicím aktem rektora. Vysokým školám bude ponechána volnost delegovat výkon konkrétních pravomocí vysoké školy fakultám nebo děkanům nebo případně dalším fakultním orgánům.

Děkan

Děkan bude vybírán v otevřeném výběrovém řízení rektorem a bude jím jmenován a odvoláván. Součástí výběrového řízení bude slyšení uchazečů nebo jejich užšího výběru před akademickou obcí fakulty; jeho podoba bude určena vnitřním předpisem nebo podmínkami výběrového řízení. Akademický senát vysoké školy bude mít právo uchazeče o funkci děkana vybraného rektorem před jeho jmenováním do funkce odmítnout dvoutřetinovou většinou hlasů všech svých členů.

Případné funkční období děkana a další náležitosti upřesní vnitřní předpisy vysoké školy. Výběr a jmenování a odvolávání proděkanů a případné ustavení kolegia děkana, bude plně v pravomoci děkana.

Rektor bude nadřízeným vedoucím zaměstnancem děkana a děkan jeho podřízeným zaměstnancem ve smyslu zákoníku práce. Pracovní místo děkana bude vedoucí pracovní místo zakládané a obsazované jmenováním; děkana bude možné odvolat.

Děkan bude vedoucím zaměstnancem fakulty vysoké školy a bude řízen rektorem, popřípadě i jinými rektorem určenými vedoucími zaměstnanci vysoké školy; nebude veřejným funkcionářem. V oblasti výkonu veřejné moci nebude mít děkan vlastní zákonem svěřenou působnost a nebude samostatným správním orgánem, ale bude jednat za vysokou školu.

Děkan bude jednat a rozhodovat za vysokou školu v rozsahu působnosti a pravomocí svěřených mu rektorem v rámci zákonem určených pravomocí; může jít zejména o pravomoci a působnosti v následujících věcech fakulty:

- pracovně právní vztahy na fakultě,
- vnitřní organizace fakulty,
- nakládání s finančními prostředky přidělenými fakultě,
- tvorba a uskutečňování studijních programů,
- rozhodování o právech a povinnostech studentů,
- tvůrčí činnost fakulty,
- doplňková činnost fakulty,
- zahraniční styky a aktivity,
- správa majetku svěřeného fakultě.

Rozhodnutí rektora o přidělení nebo odejmutí delegovaných pravomocí děkanovi bude mít písemnou formu, procesní náležitosti může upravit statut nebo jiný vnitřní předpis vysoké školy.

Univerzitní rada bude povinna průběžně sledovat, zejména prostřednictvím rektora, činnost fakult a jejich výsledky a rozvoj v souladu s posláním, úkoly a strategií vysoké školy a pokud zjistí závažné nedostatky, bude povinna zjednat nápravu a v případě potřeby i navrhnout rektorovi odvolání děkana.

Odpovědnost za naplňování univerzitní strategie činností dané fakulty (například prostřednictvím strategického záměru vzdělávací a tvůrčí činnosti fakulty), rozpočet, hospodaření a personální záležitosti týkající se fakulty nelze delegovat na jiné orgány fakulty než děkana.

Další orgány vysoké školy nebo její součásti

Vysoká škola svým statutem zřídí jeden nebo více těchto orgánů:

- a) poradní orgán rektora v oblasti akademických kariér a personálního řízení, nazvaný například vědecká rada“,
- b) orgán dohlížející na kvalitu činností vysoké školy, nazvaný například „rada pro kvalitu“,
- c) orgány usměrňující rozvoj jednotlivých studijních programů, koordinující jejich realizaci, sbírající a průběžně vyhodnocující zpětnou vazbu a řešící podněty studentů, nazvané například „rady studijních programů“,
- d) orgány zajišťující účast i členů akademické obce fakult na rozhodování v akademických a strategických otázkách týkajících se fakult, nazvané například „akademické senáty fakult“,
- e) orgán zajišťující ochranu práv studentů,
- f) orgán řešící prohřešky proti akademické etice a integritě, nazvaný například „etická komise“, „disciplinární komise“ nebo „etická a disciplinární komise“.

V orgánech plnících funkce podle bodů a) a b) budou významně zastoupeni externí všeobecně uznávaní odborníci. Orgán podle bodu c) externí odborníky a zástupce zaměstnavatelů buď bude zahrnovat anebo je bude přizývat jako hosty při projednávání koncepčních rozhodnutí o podobě studijních programů a při vyhodnocování jejich kvality. V orgánech podle bodů b), c), d) a e) budou významně zastoupeni studenti. Poradní orgán bude moci současně vykonávat i více než jen jednu z působností uvedených v bodech a) až e).

Uvedené další orgány budou pouze poradní nebudou samostatně vykonávat veřejnou moc.

Vysoká škola bude rovněž moci rozhodnutím univerzitní rady vytvořit jiné organizační součásti než fakulty (například vysokoškolské ústavy) a ustanovit jejich orgány, a stejně tak je i změnit, sloučit nebo zrušit.

Rovné zastoupení žen a mužů

Vysoká škola ve svých vnitřních předpisech stanoví pravidla podporující vyvážené zastoupení žen a mužů při ustavování kolektivních orgánů vysoké školy a jejich součástí, pokud tomu nebrání objektivní důvody vyplývající zejména ze složení oprávněných kandidujících osob nebo povahy daného orgánu.

Působnost ministerstva

Pokud jde o odnímání nebo omezování působnosti ministerstvem, bude se týkat pouze orgánů vysoké školy, nikoliv orgánů součástí vysoké školy.

Řízení soukromých vysokých škol

Řízení soukromých vysokých škol bude regulováno obdobně jako ve stávající právní úpravě. Nový zákon o vysokých školách zakotví obecné pravidlo, dle kterého vnitřní předpisy soukromé vysoké školy stanoví, které orgány právnické osoby, která má státní souhlas působit jako soukromá vysoká škola, budou vykonávat působnost vysoké školy, popřípadě působnost součástí vysoké školy, stanovenou v příslušných částech nového zákona o vysokých školách.

Přechod na nový systém v oblasti řízení vysoké školy

Organizační provedení přechodu z dosavadního systému na nový je citlivým momentem reformy. Aby přechod proběhl hladce, je nutné účinnost zákona rozložit do několika etap:

1. fáze – skládání nových univerzitních rad

V první fázi implementace bude nutné složit nové univerzitní rady. Tato první fáze začne bezprostředně po schválení zákona a bude trvat zhruba rok. Během této fáze zůstává starý systém beze změn, se všemi stávajícími orgány a jejich pravomocemi.

V případě akademického senátu se předpokládá kontinuita – roli akademického senátu bude vykonávat existující akademický senát (složený podle dosavadního zákona). Ten tak může začít vybírat „svou“ třetinu univerzitní rady bezprostředně po schválení zákona.

Stejně tak může bezprostředně po schválení zákona ministerstvo v součinnosti s Českou konferencí rektorů a Radou vysokých škol začít ustavovat výběrové komise pro výběr druhé třetiny členů univerzitních rad.

Termín pro obsazení prvních dvou třetin rady se navrhuje stanovit na šest měsíců od účinnosti zákona – ke stejnému datu může být zároveň stanoven začátek výkonu funkce těchto členů.

Následně budou jmenováni členové univerzitní rady vybírat zbývající třetinu členů. Ostatní pravomoci univerzitní rada v této fázi nevykonává. Termín pro obsazení zbývajících míst v univerzitní radě bude stanoven na dalších šest měsíců po uplynutí první lhůty.

Začátek výkonu funkce celé univerzitní rady bude stanoven na dvanáct měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona.

2. fáze – příprava nových statutů a klíčových vnitřních předpisů VŠ

Během druhé fáze musí nově ustavené univerzitní rady schválit nové statuty a další vnitřní předpisy nezbytně nutné pro to, aby vysoká škola mohla přejít na nový systém řízení. Především je nutné zajistit:

- proces výběru rektora,
- volební řád a pravidla pro složení akademického senátu,
- strukturu vysoké školy a proces výběru děkanů a jejich funkční období,
- strukturu a způsob obsazování dalších orgánů, které budou v zákoně vymezené pouze obecně (nástupnické orgány vědecké rady, rady pro vnitřní hodnocení, fakultních senátů ad.),
- a další přechodná ustanovení.

Schvalování těchto předpisů již probíhá podle nového zákona – tj. univerzitní radou po projednání s akademickým senátem. Pokud jsou ve stejném období schvalovány vnitřní předpisy podléhající schválení akademickým senátem, schvaluje je akademický senát.

U rektorů a děkanů, stejně jako dalších členů vedení v zákoně explicitně neuvedených, se předpokládá personální kontinuita – tj. stávající funkcionáři vykonávají své funkce až do konce mandátu. Během této fáze implementace má univerzitní rada nicméně právo prodloužit funkční období dosluhujících rektorů, děkanů a akademických senátů (nebo jejich členů, kteří jsou zaměstnanci) až o tři roky tak, aby výběr jejich nástupců mohl proběhnout již podle nových pravidel. Obdobně může stejnou pravomoc vztáhnout i na další vnitřní orgány vysoké školy tak, aby byl zajištěn plynulý přechod na nový režim.

Univerzitní rada přijme nový statut, a případně výše uvedené vnitřní předpisy tak, aby nabyly účinnosti nejdříve dva roky a nejvýše tři roky ode dne nabytí účinnosti zákona (tj. jeden až dva roky od začátku druhé fáze). Další orgány dle zákona (tj. kolektivní orgány mimo univerzitní rady a akademické senáty) musí zahájit činnost nejpozději do čtyř let ode dne nabytí účinnosti zákona.

Provoz školy v průběhu 2. fáze

Se začátkem druhé fáze (tj. rok ode dne nabytí účinnosti zákona) jsou rozpuštěny stávající správní rady a nové univerzitní rady začínají vykonávat kompetence v plném rozsahu podle nového zákona, tj.:

- schvalují strategii vysoké školy a dohlíží na její plnění,
- dvoutřetinovou většinou rozhodují o zřízení, sloučení nebo zrušení součástí vysoké školy,
- schvalují rozpočet vysoké školy, nakládání s majetkem nad stanovenou hodnotu, zřizování právnických osob a návazné operace, a dohlíží na hospodaření vysoké školy,
- v případě, že by v mezičase mělo dojít k výběru nového rektora, provádějí jeho výběr v souladu se zákonem,
- v případě, že by v mezičase mělo dojít k výběru nového děkana, mohou odmítnout navrženého kandidáta na děkana před jeho jmenováním, a
- mohou předložit rektorovi návrh na odvolání děkana.

Působení ostatních dosavadních orgánů v přechodném období, resp. jejich pravomoci, odpovědnost ad., bude podrobně upraveno přechodnými ustanoveními nového zákona, přičemž obecně bude platit, že:

- dosavadní orgány budou ve druhé fázi v zásadě vykonávat dosavadní pravomoci s tím, že pravomoci, které budou v rozporu s novou rolí a pravomocemi rektora, novou rolí a pravomocemi univerzitní rady a s novým právním režimem vztahu VŠ (rektor) – fakulta (děkan) budou v rámci druhé fáze výslovně zrušeny nebo upraveny specificky,
 - tedy základní procesy, které jsou upraveny novým zákonem (schvalování vnitřních předpisů, strategie, rozpočet, výběr děkanů ad.) běží v režimu podle nového zákona,
 - existující vnitřní předpisy vysoké školy, které tyto procesy upřesňovaly dle starého zákona, se uplatní ve všech částech, které nejsou v rozporu s novým zákonem a to, dokud nebudou nahrazeny novými,
 - tj. například pokud starý předpis předpokládal, že rozpočet vysoké školy schvaluje jak akademický senát, tak správní rada, tak část, která ošetřuje schvalování senátem, se neuplatní, a část, která ošetřuje schvalování správní radou, se uplatní na univerzitní radu,
- ostatní vnitřní procesy vysoké školy, které nejsou přímo upraveny novým zákonem ani se netýkají procesů upravených novým zákonem, běží jako doposud do chvíle, než jsou případně upraveny (nahrazeny) procesy podle nových předpisů,
- termín ukončení činnosti dosavadních orgánů (kromě děkanů, akademického senátu vysoké školy, kterým dobíhají původní funkční období, ale budou vykonávat pravomoci podle nového zákona) a konkrétní způsob ustavení nových orgánů stanoví statut vysoké školy a případné návazné vnitřní předpisy. Zákon stanoví nejzazší termín, dokdy toto musí nastat.

3. fáze – implementace nového systému řízení

Začátek třetí fáze, ve které školy začínají fungovat plně podle nových pravidel, je již v režii jednotlivých univerzitních rad ostatních orgánů dle schválených statutů a vnitřních předpisů.

Oblast financování a hospodaření

Cíle právní úpravy:

- zavedení kontraktového financování na bázi smlouvy jako jednotného rámce pro dominantní část financování a nástroje strategického dialogu ministerstva s veřejnými vysokými školami,
- revize fondů, nové nastavení povinných a fakultativních fondů, jejich tvorby a využití,
- nastavení legislativního prostředí pro využívání finančních mechanismů.

Kontraktové financování

Průřezové principy

- 1) **Kontrakt jako jednotný rámec financování.** Smlouva má pokrývat dominantní část prostředků, které vysoká škola od ministerstva obdrží, formou jednotného příspěvku. Mechanismus výpočtu částky pro jednotlivé vysoké školy zůstává mimo smlouvu i mimo její zákonné ukotvení a řídí se předem zveřejněnými pravidly ministerstva. Zákon obecně vymezí, že základními parametry tvorby výše rozpočtu jsou stávající kapacity a výkonost vysoké školy.
- 2) **Kontrakt jako nástroj strategického dialogu,** nikoli mikro-řízení. Malý počet cílů a indikátorů, konsolidace s existujícími povinnostmi (strategický záměr, výroční reporting).
- 3) **Partnerský revizní mechanismus** podle finského vzoru. Změna smlouvy primárně dohodou stran formou dodatku; při nedosažení shody platí smlouva v dosavadním znění a jsou předem dány postupy řešení.
- 4) **Symetrická rozpočtová doložka.** Předem sjednaný strop ročního snížení prostředků při poklesu státního rozpočtu, spojený s nárokem vysoké školy na přiměřené snížení cílových hodnot indikátoru.

Koncepce smlouvy ve věcném záměru zákona

Smlouva představuje souhrnný institut, jímž bude MŠMT financovat veřejné vysoké školy.

Peněžní prostředky poskytované na základě smlouvy budou mít povahu jednotného příspěvku a jejich poskytnutí je vázáno na plnění smluvních cílů a indikátorů (závazků) jako celku. Prostředky budou pro každou vysokou školu vypočteny podle pravidel předem známých a zveřejněných; nebude docházet k individuálnímu vyjednávání o úpravě těchto pravidel s jednotlivými vysokými školami. Součástí smlouvy ani jejího legislativního ukotvení není způsob, jakým MŠMT dospěje k částce pro danou vysokou školu — ten bude dán jednotně aplikovanými pravidly MŠMT. Tímto způsobem bude rozpočítána drtivá většina prostředků ukazatele nebo ukazatelů rozpočtové kapitoly MŠMT, které budou poskytovány formou příspěvku; mimo smlouvu v rámci ukazatele „Vysoké školy“ zůstanou případná vládní stipendia či rezerva pro národní programy či další neočekávané události. Veřejné vysoké školy lze poskytnout prostředky i nad rámec příspěvku formou dotace.

Tím není dotčena možnost vysoké školy uzavírat jiné vztahy s dalšími aktéry (jiná ministerstva, soukromá sféra, územní samosprávné celky) na plnění specifických zadání.

Typologie indikátorů ve smlouvě

Smlouva propojuje národní strategii s individuální misí každé instituce prostřednictvím tří typů indikátorů, které se liší povahou závazku:

- Indikátory systémové — nastavené pro celý systém vysokých škol (nebo pro vymezenou skupinu vysokých škol obdobného poslání); jejich rolí je směřovat a sledovat činnost vysokých škol

k dohodnutým výstupním hodnotám. Pro každou vysokou školu se vyjednájí individuální cílové hodnoty s přihlédnutím k velikosti a profilu (včetně oborového).

- Indikátory institucionální – specifické pro danou vysokou školu — výsledek negociace mezi ministerstvem a vysokou školou, odrážejí misi a strategický plán instituce. Nejen cílová hodnota, ale i samotná identifikace indikátoru probíhá v dialogu (dialog-based funding). Indikátory mohou být kvantitativní, binární i kvalitativní; smlouva upřesní způsob jejich monitoringu a vyhodnocování.
- Indikátory vládní – vycházející z vládních/národních závazků a iniciativ — navázané na cíle či rozvojové priority vládou schváleného programu, typicky s dopadem na jednu nebo více vysokých škol a s vyhodnocením na úrovni vlády. Smluvní stranou vůči vysoké škole zůstává i zde ministerstvo, které tyto programy implementuje.

Proces uzavírání smlouvy

Proces je konstruován dvoustupňově — národní rámec plus institucionální individualizace, a to při zachování transparentního určení celkové částky, jejíž výše nebude předmětem vyjednávání. Zákon stanoví základní harmonogram, resp. lhůtu, ve které má dojít k dohodě, a případné nápravné mechanismy, pokud by k dohodě nedošlo. Další detail bude určen interními pravidly MŠMT.

Jednotlivé kroky procesu:

- 1) Národní rámec. V omezeném počtu strategických oblastí spolu s vysokými školami MŠMT formuluje vhodnou formou systémové cíle, tedy kam se má celkově vysoké školství v daném období posunout. Rámec nestanovuje jednotné indikátory ani cílové hodnoty pro všechny vysoké školy — s výjimkou systémových indikátorů, u nichž jsou však individuální cílové hodnoty rovněž předmětem vyjednávání.
- 2) Institucionální návrh. Vysoká škola na základě vlastní strategie navrhne v daných oblastech v diskusi s MŠMT omezený počet specifických, ověřitelných cílů odpovídajících jejímu profilu. Zvolení specifických indikátorů v mezích rámce je klíčovou pojistkou proti homogenizaci (tj. posiluje profilaci dané vysoké školy) i proti zásahům do akademické autonomie.
- 3) Vyjednávací dialog o obsahu cílů a indikátorů mezi vedením vysoké školy a MŠMT.
- 4) Uzavření smlouvy.
- 5) Doba trvání smlouvy 5 let, provázaná se strategickým záměrem vysoké školy.
- 6) Průběžné monitorování.
- 7) Závěrečné vyhodnocení na konci období jako podklad pro financování v dalším období i pro formulaci smlouvy na další období.

V případě nesjednání první smlouvy (smlouvy, které žádná smlouva nepředchází) v zákonem stanovené lhůtě, MŠMT vydá pouze roční rozhodnutí, přičemž výše příspěvku, stanovená MŠMT podle pravidel, zohlední fakt, že nedošlo k uzavření smlouvy obsahující závazky vysoké školy, umožní vysoké škole pokračovat ve vzdělávací činnosti zahájené v předchozím období. V případě nesjednání smlouvy, budou vysoké školy kráceny určeným poměrem finanční prostředky ve výši, která vysoké škole byla stanovena v souladu s předpisem ministerstva. Pokud k dohodě dojde, bude smlouva s danou vysokou školou uzavřena pouze na zbytek období, na které byly smlouvy s vysokými školami uzavřeny standardně.

Smlouva o financování veřejné vysoké školy – parametry v zákoně

Základní vymezení

(1) Právní povaha a strany. MŠMT iniciuje a uzavírá s každou veřejnou vysokou školou veřejnoprávní smlouvu o financování, jejímž prostřednictvím se realizuje nárok vysoké školy na příspěvek. Smlouvu za vysokou školu uzavírá rektor po schválení závazků školy univerzitní radou; schválení je zákonnou podmínkou.

(2) Doba trvání. Smlouva se uzavírá na dobu 5 let.

(3) Obsahové náležitosti. Smlouva obsahuje:

- a) celkovou výši prostředků poskytovaných vysoké škole ze státního rozpočtu formou příspěvku pro první rok a podíl na daném ukazateli či ukazatelích státního rozpočtu po dobu trvání smlouvy, včetně způsobu ročního čerpání. Součástí příspěvku je institucionální podpora výzkumné organizace ve výši stanovené v souladu se zákonem č. 328/2025 Sb., o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí;
- b) soubor cílů a indikátorů v členění na indikátory systémové, indikátory institucionální (specifické pro danou vysokou školu) a indikátory vyplývající z vládou schválených programů; počet systémových, institucionálních a vládních indikátorů nesmí přesáhnout předem stanovený limit;
- c) výchozí a cílové hodnoty indikátorů;
- d) důsledky nesplnění indikátorů;
- e) rozpočtovou doložku (viz níže) a ustanovení o změně smlouvy, interim evaluaci.
- f) způsob a periodicitu vyhodnocování plnění smlouvy.

(4) Vztah ke strategickému záměru. Návrh smlouvy vychází ze strategického záměru vysoké školy (mise vysoké školy) a strategického záměru ministerstva.

(5) Zveřejnění. MŠMT je povinno smlouvy zveřejnit na svých webových stránkách. Smlouvy se nezveřejňují v Registru smluv.

Změna smlouvy

Pro revizi smlouvy v průběhu jejího trvání je navrhován standardizovaný postup: identifikace potřeby změny, formální jednání mezi vysokou školou a MŠMT, návrh dodatku ke smlouvě (změněné cíle, upravené indikátory, případně upravené financování, časový rámec), schválení oběma stranami, písemný, zveřejněný, právně závazný dodatek.

- MŠMT nebo vysoká škola mohou dát podnět k úpravě smlouvy dodatkem, nastane-li zejména:
 - a) podstatná změna národních priorit vyjádřených ve strategickém záměru ministerstva;
 - b) podstatná změna právního rámce nebo podmínek financování vysokých škol;
 - c) podstatná změna profilu nebo strategie vysoké školy oproti stavu, z něhož smlouva vycházela.

Vysoká škola informuje ministerstvo o skutečnosti podle písm. c) bez zbytečného odkladu, nezávisle na pravidelném hodnocení.

Postup projednání. Podnět se projednává formálním jednáním mezi vedením vysoké školy (rektor) a MŠMT. Návrh dodatku obsahuje upravené či doplněné cíle a indikátory, případnou úpravu výše nebo struktury financování a časový rámec uplatnění. Dodatek podepisuje za vysokou školu rektor po

schválení univerzitní radou; nabývá účinnosti schválením oběma stranami a podléhá zveřejnění.

Důsledek nedosažení shody. Nedojde-li k dohodě o dodatku z hlediska povahy závazků, bude smlouva platit v dosavadním znění nezměněna až do konce doby trvání nebo do doby, kdy strany dohody dosáhnou.

Rozpočtová doložka a symetrie závazků

Bude rozlišen obsah závazků (cíle, indikátory — plně v režimu vyjednávání viz výše) od parametru rozpočtového kolísání, který je sjednán předem, jako oboustranně odsouhlasená podmínka již při podpisu smlouvy. Doložka přitom musí být symetrická. Pokud by omezovala pouze rozsah, v jakém stát smí snížit financování, nesla by vysoká škola veškeré riziko výkyvu sama: dostala by méně prostředků, ale zůstala by vázána cíli kalkulovanými s plným financováním. To by porušovalo zásadu reálné dosažitelnosti cílů, snižovalo důvěryhodnost smlouvy jako oboustranného nástroje a bylo v rozporu s obecnou smluvní zásadou zachování vyváženosti plnění při podstatné změně okolností.

Rozpočtová doložka obsahuje:

- Ujednání o nejvyšším možném ročním snížení celkové výše prostředků pro případ, že objem prostředků státního rozpočtu určený na financování veřejných vysokých škol bude v příslušném roce nižší, než se předpokládalo při uzavření smlouvy. Snížení nesmí v jednotlivém roce přesáhnout smlouvou sjednanou hranici;
- Dojde-li ke snížení prostředků podle písm. a), má vysoká škola nárok na přiměřené snížení cílových hodnot indikátorů, a to v rozsahu odpovídajícím míře, v jaké snížení prostředků objektivně ovlivňuje dosažitelnost sjednaných cílů. Způsob výpočtu přiměřeného snížení je sjednán předem jako součást smlouvy — např. diferencovaná úměra podle typu indikátoru (silnější u indikátorů přímo závislých na objemu financování, slabší u kvalitativních závazků).
- Nárok podle předchozího bodu vzniká přímo uplatněním doložky a nevyžaduje samostatné jednání o dodatku. Má-li kterákoli strana za to, že mechanismus v konkrétním případě dostatečně nezohledňuje dopad snížení na některý indikátor, může dát podnět k projednání dodatku.

Interim evaluace

V polovině doby trvání smlouvy provede ministerstvo s vysokou školou interim evaluaci plnění. Výsledky evaluace mohou vést k uzavření dodatku upravujícího specifické indikátory nebo výši prostředků s nimi spojených. Na rozdíl od mimořádné revize jde o řádný, předem plánovaný kontrolní bod, který nevyžaduje prokazování „podstatné změny okolností“.

Zákonné vymezení smlouvy

- Půjde o veřejnoprávní smlouvu.
- Každoroční rozhodnutí o příspěvku vysoké školy bude „prováděcím aktem“ k uzavřené smlouvě, který v souladu se smlouvou stanoví příspěvek na příslušný kalendářní rok. Před rozhodnutím se ověřuje, že jsou splněny podmínky smlouvy a naopak, že nejsou naplněny podmínky pro specifickou úpravu výše rozpočtu.
- Zákon dále v obecné rovině stanoví pravidla a podmínky čerpání, transparentního nakládání s prostředky a změnu smlouvy (porušení pravidel, neplnění indikátorů, změna prostředků v příslušném ukazateli); další náležitosti (periodicita zpráv, způsob hodnocení a zveřejňování výsledků) upraví smlouva.

Fondy vysokých škol

Východiska navrhované změny

1. Posílit finanční autonomii veřejných vysokých škol a sladit ji se záměrem posílit strategické řízení vysoké školy.
2. Snížit administrativní a účetní rigiditu při tvorbě a používání fondů.
3. Zachovat transparentnost, srovnatelnost mezi vysokými školami.
4. Nenarušit provázanost fondů s rozpočtovými a daňovými pravidly státu.

V zákoně budou ukotveny **povinně a fakultativně zřizované fondy**.

Povinně zřizované fondy:

- fond provozních prostředků tvořený ze zisku po zdanění, ze zůstatku příspěvku či z darů s využitím na provozní výdaje včetně mzdových, krytí ztrát v následujících účetních obdobích nebo převod do fondu rozvoje či fakultativních fondů zřízených vysokou školou,
- fond rozvoje tvořený ze zůstatku příspěvku, z odpisů hmotného a nehmotného majetku. Z fondu by bylo možno financovat kromě reprodukce/rozvoje majetku i vklady do spin-offů/start-upů, splácet půjčky, investovat do fondů atd.

Fakultativně zřizované fondy:

- sociální fond,
- stipendijní fond tvořený z poplatků za delší studium, v případě, že vysoká škol stipendijní fond nezřídí, zákon určí účelovou vázanost těchto prostředků na podporu studentů v širším smyslu – stipendia a další podpůrné služby pro studenty (poradenství, stravování apod.)
- případně další fondy stanovené vnitřním předpisem vysoké školy.

Pravidla převodu mezi fondy a jejich čerpání stanoví vnitřní předpis vysoké školy a o použití fondu rozhoduje rektor po projednání s univerzitní radou, případně děkan v delegované kompetenci (viz reforma řízení).

Využívání finančních nástrojů

Cílem je nastavení legislativního prostředí, které vysokým školám umožní odpovědně a transparentně využívat část vlastních či akumulovaných prostředků k dlouhodobému zhodnocování a financování strategických priorit, jako např. záruky a splácení půjček či majetkovou účast v právnických osobách.

Zákon nastaví pravidla pro vysoké školy, za kterých si mohou vzít komerční půjčku/úvěr, tento záměr musí být schválen univerzitní radou. Vysoká škola může k zárukám a splácením půjček a jejich úroků využít finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu formou kontraktu, případně výnosy z hospodářské činnosti. Půjčky si vysoká škola může brát pouze na rozvojové účely v souladu se svým strategickým záměrem, z půjček nemůže být hrazen provoz vysoké školy.

Vysoká škola dále může aktivně zhodnocovat akumulované finanční prostředky, které má ve svých fondech a vstupovat s majetkovou účastí do jiných právnických osob. Veřejná vysoká škola může nabývat majetkovou účast v právnických osobách se sídlem v České republice nebo v jiném členském státě Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru, pokud je tato účast v souladu s misí, strategickými cíli a zásadami hospodářného nakládání s veřejnými prostředky. Nabytí majetkové účasti schvaluje univerzitní rada na základě transparentního posouzení právních, ekonomických a reputačních

rizik a přínosů pro plnění veřejné mise vysoké školy. Investice nesmějí být nikdy spojeny se ztrátou vyšší, než je počáteční investovaný kapitál. Schvalování takové investice musí obnášet podmínky využití výnosů i úhradu potenciálních ztrát. Vysoká škola evidenci majetkových účastí transparentním způsobem zveřejňuje.

Přechod na nový systém

Zákon stanoví, od kterého orku se bude financovat formou kontraktu, ostatní ustanovení začnou platit od 1. 1. následujícího roku po nabytí účinnosti zákona. Zákon dále stanoví způsob převodu fondů zřízených dle platné legislativy na fondy dle nové právní úpravy.

Oblast akademických kariér

Individuální profilace akademických pracovníků

Návrh se po předchozí diskusi přiklání k variantě **flexibilních profilů na individuální úrovni**. To znamená:

- Zákonem budou vymezeny **základní oblasti činností akademických pracovníků** a možnost jejich kombinací (obecně na národní úrovni, upřesní vnitřní předpisy VŠ), například:
 - **vzdělávací činnost** – od realizace výuky, přes inovace až po zajišťování kvality a rozvoje předmětů a studijních programů, včetně například rozvoje pedagogických kompetencí ostatních akademických pracovníků,
 - **tvůrčí činnost** – vědecká, výzkumná, vývojová, inovační, umělecká nebo jiná tvůrčí činnost – od sběru a analýzy dat, přes publikace a recenzi a hodnotící činnost, až po získávání grantů a vedení výzkumných skupin,
 - **podpora a vedení** – od činnosti v akademické samosprávě a administrativní činnosti, přes účast v komisích a orgánech (jak na vlastní VŠ, tak v jiných vysokých školách a výzkumných organizacích) a koordinaci a řízení projektů až po vedoucí pracovní místa a funkce (vč. např. náplně práce vedoucích kateder, (pro)děkanů a prorektorů; u rektora se předpokládá zvláštní status se specifickou úpravou),
 - **činnosti naplňující třetí roli vysoké školy** – od přenosu znalostí a technologií, přes popularizaci až po společenské působení,
 - další oblast si případně může vysoká škola vymezit sama s přihlédnutím ke svým specifickým potřebám,
- profil každého akademického pracovníka bude upraven individuálně ze strany zaměstnavatele – vysoké školy v pracovní náplni, s přihlédnutím jak k jeho zájmům a silným stránkám, tak k potřebám pracoviště, přičemž profil specifikuje **poměr mezi hlavními typy činností** a může dále upřesnit jejich obsah,
 - *např. práce konkrétního zaměstnance bude ze 60 % zahrnovat výzkumnou činnost, z 20 % výuku a z 20 % třetí roli, a pracovní náplň dále upřesní úkoly v rámci těchto činností,*
 - profil je možné měnit v čase,
- profil může i ze 100 % zahrnovat **pouze jednu kategorii činností** (kromě funkčních míst docentů a profesorů – viz níže) – předpokládá se tedy, že stávající skupiny pracovníků vykonávajících výlučně výzkumnou činnost a pracovníků vykonávajících výlučně výuku, kteří nyní nemají postavení akademických pracovníků, nebudou nadále samostatně existovat; tito pracovníci budou považováni za akademické pracovníky se specifickým profilem,
- profil pracovníka je **silně zohledňován při jeho hodnocení a kariérním postupu** (viz níže)

- kariérní růst tak není nutně svázán s výzkumnými výsledky nebo počtem vedených diplomových prací, pokud to neodpovídá profilu pracovníka.

Čtyři základní kvalifikační stupně

- zákonem budou stanoveny **čtyři základní kvalifikační stupně pracovních míst akademických pracovníků**, které principiálně vycházejí z evropského rámce profilů výzkumných pracovníků R1–R4, rozšířeného nad rámec výzkumu o ostatní typy činností:
 - **první stupeň** odpovídá činnostem, které mohou realizovat osoby bez doktorského vzdělání, tj. typicky pracovním místům obsazovaným studenty doktorských studijních programů, dnešními asistenty, juniorními lektory nebo juniorními výzkumnými pracovníky (studenti doktorských studijních programů mohou, ale nemusí, být zaměstnanci vysoké školy; pokud jsou zaměstnáni jako akademičtí pracovníci, tak zpravidla na pracovním místě prvního kvalifikačního stupně),
 - **druhý stupeň** odpovídá činnostem zpravidla vyžadujícím vzdělání získané absolvováním doktorského studijního programu nebo srovnatelnou mírou zkušenosti (zejména v případě odborníků z praxe), ale stále předpokládajících určitou míru odborného vedení; v rámci druhého stupně bude zákon rozlišovat tři typy pracovních míst:
 - postdoktorandská pracovní místa – pracovní místa obsazovaná na dobu určitou s nejnižší mírou stability a důrazem na rozvoj pracovníků (podrobněji viz níže),
 - pracovní místa s garantovaným kariérním postupem (tzv. režim “tenure track”) – časově vymezená kariérní dráha v pracovním poměru na dobu neurčitou směřující k obsazení pracovního místa třetího kvalifikačního stupně (podrobněji viz níže),
 - ostatní pracovní místa druhého kvalifikačního stupně – pracovní místa bez bližší specifikace, použitelné např. pro pracovníky na projektech, externí spolupracovníky nebo pro lektory a výzkumné pracovníky, kteří nejsou zařazeni do režimu tenure track,
 - **třetí stupeň** odpovídá činnostem s vysokou mírou samostatnosti a odpovědnosti jak za sebe, tak za instituci a tým, včetně samostatného vedení grantových a jiných projektů a zajišťování kvality a rozvoje studijních programů, což zhruba odpovídá dnešním pracovním místům docentů, vedoucích výzkumných skupin, garantů studijních programů a vedoucích kateder apod.,
 - **čtvrtý stupeň** je vyhrazen pro špičkové odborníky obecně uznávané jako vůdčí osobnosti ve svém oboru s mezinárodním významem a s vysokou mírou odpovědnosti za rozvoj instituce a disciplíny, tj. pro osoby rámcově odpovídající ideálu dnešních profesorů.
- zákon dále stanoví, že vysoké školy mohou vytvářet **funkční místa docentů** na třetím kvalifikačním stupni a **funkční místa profesorů** na čtvrtém kvalifikačním stupni.

Dále bude stanoveno, že:

- u docentů a profesorů platí, že významnou součástí jejich profilu vždy je **jak složka vzdělávací, tak tvůrčí, a také složka podpory a vedení** – očekává se, že docenti a profesori nejsou jen seniorními lektory nebo výzkumníky, ale že vzdělávací a tvůrčí činnost propojují a zároveň se podílejí i na vedení vysoké školy a službě akademické obci a společnosti, tj. např. zastávají vedoucí funkce, zapojují se do činnosti orgánů vysoké školy nebo se věnují mentoringu juniornějších kolegů,
- při obsazování funkčních míst docentů a profesorů je klíčovým kritériem kvalita vzdělávací i tvůrčí činnosti uchazečů,

- výkon vzdělávací a tvůrčí činnosti docentů a profesorů může být dočasně omezen v případě, že zastávají významné vedoucí funkce, které jim ve výkonu těchto činností brání (např. funkci děkana),
 - funkční místa docentů a profesorů jsou zpravidla spojena s pracovním poměrem na dobu neurčitou, s jasnými pravidly pro jeho skončení ve vazbě na pravidelné hodnocení a případně další kritéria,
 - vysoké školy si svými vnitřními předpisy stanoví další požadavky na uchazeče o funkční místa docentů a profesorů a požadavky na výkon činnosti na těchto místech,
- pro všechny stupně platí, že označují kvalifikační náročnost pracovního místa a nepředstavují doživotně přiznávaný osobní status – pokud tedy pracovník přestane zastávat funkční místo docenta nebo profesora, může být napříště zařazen na jiné pracovní místo, s ohledem na hodnocení skutečných výsledků podle aktuálních kritérií – totéž platí obdobně pro ostatní kvalifikační stupně a typy pracovních míst,
- vysoké školy mají možnost ve svých vnitřních předpisech zavést jemnější členění kvalifikačních stupňů,
- ministerstvo vyhláškou pro každou oblast činností a každý kvalifikační stupeň stanoví **rámcové požadavky** na národní úrovni, které vysoké školy dále rozpracují ve svých vnitřních předpisech
 - na jednu stranu se tedy nepředpokládá plná srovnatelnost pracovních míst napříč systémem, pracovníci zařazení na pracovní místa téhož kvalifikačního stupně na různých vysokých školách nemusí splňovat zcela shodná kritéria – vysoké školy mají mít možnost přizpůsobit kvalifikační požadavky svému profilu a poslání, a také oborovým specifikům,
 - na druhou stranu rámcové požadavky neumožní úplné rozvolnění pojmů a specificky u pracovníků čtvrtého stupně je možné, že některé VŠ nebudou mít žádné nebo jen velmi málo,
- vysoké školy mohou v omezeném počtu zřizovat pracovní místa mimořádných a hostujících docentů a profesorů,
 - jde vždy o pracovní místa obsazovaná na dobu určitou nebo s úvazkem menším než 0,5,
 - VŠ může pravidla pro pravidelné hodnocení těchto pracovníků (viz níže) upravit přiměřeně době a charakteru jejich působení.

Systemizace a obsazování pracovních míst akademických pracovníků

Zákon stanoví

- VŠ sama **rozhoduje, kolik pracovních míst akademických pracovníků a v jakém kvalifikačním stupni vytvoří („systemizace pracovních míst“)**, s jednou výjimkou – vysoká škola musí zajistit pracovní místa třetího kvalifikačního stupně pro pracovníky, kteří splní podmínky v režimu tenure track,
- pracovní místa prvního a druhého kvalifikačního stupně nezařazená do režimu tenure track mohou být obsazována bez zvláštních požadavků zákona o vysokých školách na výběrové řízení; pracovní právní vztah se řídí zákoníkem práce
 - pro přijetí do doktorského studijního programu se nadále předpokládá řádné přijímací řízení s předem zveřejněnými podmínkami.

Systém hodnocení akademických pracovníků

Hodnocení bude založeno na následujících zásadách:

- akademičtí pracovníci budou procházet **nejméně jednou za pět let** komplexním hodnocením, s důrazem na kvalitu a dopad jejich činností,

- hodnocení bude možné na žádost pracovníka realizovat dříve,
- hodnotící období se prodlouží v případě kariérní přestávky nebo jiných okolností hodných zvláštního zřetele,
- vysoká škola může pro své vnitřní účely (odměňování ad.) realizovat vlastní hodnocení častěji,
- **kritéria** pro hodnocení budou **transparentní a předem známá**,
 - zohledněna budou kvantitativní kritéria (bibliometrie, počty odučených kurzů apod.), s tím že důraz bude kladen zejména na kvalitativní hodnocení a odborné posouzení (peer review),
 - hodnocení bude prováděno na základě různých zdrojů dat, vč. například zpětné vazby od studujících, partnerů z praxe ad., tam, kde je to relevantní, s ohledem na profil pracovníka,
 - hodnocení zohlední jak výstupy pracovníků, tak jejich činnosti pro vnitřní rozvoj instituce (vč. např. účasti v pracovních skupinách a komisích, podpory ostatních pracovníků, práce pro komunitu ad.) a podporu studujících,
 - kritéria budou specifikovaná pro jednotlivé kvalifikační stupně a oblasti činností,
 - kritéria mohou být též v přiměřené míře specifická pro jednotlivé disciplíny (např. dle FORD nebo ISCED-F),
- při hodnocení pracovníků může být zohledněna i jejich **odborná praxe mimo vysokou školu**, a to zejména u osob, které na vysoké škole mají menší než plný pracovní úvazek,
- **základní kritéria pro hodnocení budou pracovníkům známa před začátkem hodnoceného období**, tj. nejméně pět let před hodnocením; v průběhu hodnotícího cyklu je možné provádět jen dílčí změny a upřesnění, a to s následujícími omezeními,
 - u každé změny hodnotících kritérií bude uvedeno, zda je o podstatnou změnu nebo dílčí upřesnění, a zda jde o změnu, která rozšiřuje či zavádí nové požadavky, nebo o změnu, která požadavky snižuje (tj. o změnu v ne/prospěch pracovníků), k označení změn dle těchto kategorií se vyjadřuje vědecká rada nebo obdobný orgán (a/nebo akademický senát),
 - změny kritérií v neprospěch pracovníků, budou moci být uplatněny pouze pro hodnocení období, které začalo po jejich schválení,
 - změny kritérií ve prospěch pracovníků, budou moci být uplatněny okamžitě,
- hodnocení provádí **odborná hodnotící komise**,
 - v případě pracovních míst prvního kvalifikačního stupně a pracovních míst druhého kvalifikačního stupně nezařazených do režimu tenure track může být hodnotící komise čistě interní,
 - v případě pracovních míst v režimu tenure track a pracovních míst třetího kvalifikačního stupně bude povinnou součástí komise alespoň jeden externí člen – zpravidla akademický nebo výzkumný pracovník z jiné instituce,
 - v případě pracovních míst čtvrtého kvalifikačního stupně bude povinnou součástí komise alespoň jeden externí člen působící v zahraničí,
 - odpovídá-li to profilu akademického pracovníka, mohou být mezi externími členy komise i odborníci z praxe,
 - v případě hodnocení pracovníka s významnou složkou vzdělávací činnosti v jeho profilu je členem komise bez hlasovacího práva zástupce studujících,
 - členem komise nesmějí být osoby, které jsou s hodnoceným pracovníkem spoluautory publikací, společně řeší projekty nebo zajišťují výuku týchž předmětů anebo mají téhož přímého nadřízeného (tj. typicky působí na stejné katedře) nebo jsou v jiném střetu zájmů,
 - v případě **výběrových komisí pro obsazení pracovních pozic** se uplatní **stejně požadavky**,
- pracovník je hodnocen samostatně za jednotlivé činnosti, které spadají do jeho profilu, přičemž souhrnné hodnocení zohledňuje podíl jednotlivých činností na jeho profilu,

- výsledek hodnocení má vliv na **výši mzdy, kariérní postup** a může být impulsem pro změnu profilu pracovníka,
- v případě **neuspokojivých výsledků** komise stanoví nápravná opatření a lhůtu pro mimořádné hodnocení; nenaplnění předepsaných opatření nebo negativní výsledek tohoto mimořádného hodnocení pak povedou **ke skončení pracovního poměru pracovníka nebo k jeho zařazení na pracovní místo nižšího kvalifikačního stupně**,
 - zákon o VŠ tak zakládá samostatný výpovědní důvod nad rámec zákoníku práce (lex specialis),
- VŠ **může** zřídit zvláštní **postdoktorandská** pracovní místa, pro která se některá z výše popsanych pravidel upraví specificky,
- profil postdoktorandů je zpravidla dominantně (alespoň z 90 %) zaměřen na **výzkumnou činnost**,
- pracovní poměr postdoktorandů se sjednává na dobu určitou, zpravidla na jeden až tři roky,
 - pracovní poměr postdoktoranda na dobu určitou lze sjednat, opakovat nebo prodloužit nejvýše na celkovou dobu šesti let (plus doba případné kariérní přestávky), poté musí být zařazen na jiné pracovní místo (typicky v režimu tenure track),
 - pravidla pro hodnocení pracovníků se v případě postdoktorandů uplatní přiměřeně dle jejich smluv,
- podmínkou pro obsazení postdoktorandského pracovního místa je vzdělání získané absolvováním doktorského studijního programu nebo srovnatelná zahraniční kvalifikace; vysoká škola může stanovit dobu od získání této kvalifikace, v níž se lze o takové pracovní místo ucházet,
- VŠ může z obsazování postdoktorandských pracovních míst vyloučit vlastní absolventy nebo zaměstnance,
- VŠ postdoktorandům zajišťuje mentorské vedení a zvláštní podporu pro další kariérní postup zahrnující individuální plány kariérního rozvoje,
 - VŠ postdoktorandům umožňuje přípravu jak na další uplatnění v akademické oblasti, tak na přechod do jiných sektorů.

Režim tenure track

Zavádí se tzv. režim „tenure track“, který dává talentovaným pracovníkům na počátku kariéry jasnou kariérní perspektivu a předvídatelná pravidla pro postup z druhého do třetího kvalifikačního stupně, případně k obsazení funkčního místa docenta:

- pracovní místa v režimu tenure track jsou jednoznačně identifikována a existují **paralelně k jiným pracovním místům druhého kvalifikačního stupně**,
 - vysoké školy si samy rozhodují, kolik pracovních míst druhého kvalifikačního stupně zařadí do režimu tenure track a kolik ponechají mimo tento režim,
- pracovní místa v režimu tenure track se vždy obsazují **v otevřeném výběrovém řízení** s transparentními kritérii a externími členy výběrové komise; výběrové řízení se zveřejňuje i v zahraničí,
 - VŠ může z obsazování pracovních míst v režimu tenure track vyloučit vlastní absolventy nebo zaměstnance,
- pracovní poměr pracovníků zařazených do režimu tenure track se sjednává na dobu neurčitou, s jasnými pravidly pro jeho skončení na základě hodnocení,
- pracovníci zařazení do režimu tenure track procházejí **pravidelným hodnocením** po pěti letech, stejně jako ostatní pracovníci, nicméně s některými specifiky:
 - výsledkem **prvního** hodnocení může být buďto zařazení pracovníka na pracovní místo třetího kvalifikačního stupně, pokračování v režimu tenure track na další období, stanovení nápravných opatření a lhůty pro mimořádné hodnocení, nebo vyřazení z režimu tenure track,

- nenaplnění případných nápravných opatření nebo negativní výsledek mimořádného hodnocení pak povedou k vyřazení z režimu tenure track,
 - výsledkem **druhé** hodnocení může být buďto **zařazení pracovníka na pracovní místo třetího kvalifikačního stupně**, nebo **u vyřazení z režimu tenure track**, ale už ne pokračování na téže pracovním místě v tomto režimu,
 - je na rozhodnutí vysoké školy, zda pracovníkům vyřazeným z režimu tenure track nabídne jiné pracovní místo nebo s nimi rozváže pracovní poměr,
 - v ostatních aspektech se uplatní pravidla pro hodnocení jako u pracovních míst třetího kvalifikačního stupně (transparentnost, externí členové v komisi, ...),
- vysoká škola může namísto dvou hodnocení po pěti letech zavést systém tří hodnocení v kratších cyklech tak, aby celková doba režimu tenure track nepřesáhla deset let (plus případné prodloužení o kariérní přestávku),
- zařazení do režimu tenure track je vždy spojeno s mentorskou a další podporou směřující k přípravě pracovníka na obsazení pracovního místa třetího kvalifikačního stupně.

Postavení dnešních docentů a profesorů

- osobám, které byly před účinností nového zákona jmenovány docentem nebo profesorem, zůstane dosavadní titul zachován,
- bude nastaveno **5leté přechodné období** pro obsazení funkčních míst podle nového zákona, tak, aby osoby dosud působící jako docenti nebo profesori nepřišly náhle o své dosavadní pracovní zařazení, a aby proces transformace byl plynulý:
 - zvláštní ochrana bude přiznána docentům a profesorům v předdůchodovém věku.

Další opatření v oblasti pracovního práva

Souběžné pracovněprávní vztahy a jiné výdělečné činnosti

- akademičtí pracovníci, jejichž sjednaná týdenní pracovní doba na vysoké škole činí alespoň polovinu stanovené týdenní pracovní doby, mají povinnost informovat vysokou školu o dalších pracovněprávních vztazích a o výkonu samostatné výdělečné činnosti,
- akademičtí pracovníci smějí pro jiného zaměstnavatele vykonávat výdělečnou činnost shodnou s předmětem činnosti vysoké školy pouze s jejím předchozím písemným souhlasem; výjimka pro vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární a uměleckou činnost podle § 304 odst. 3 zákoníku práce se neuplatní.

Politika odchodů

- **pracovní poměr sjednaný na dobu neurčitou skončí ze zákona dosažením 70 let,**
- VŠ může pracovníkovi po dosažení 70 let nabídnout **pracovní místo emeritního akademického pracovníka:**
 - uzavření pracovní smlouvy bude podmíněno kladným stanoviskem nezávislé komise ustanovené na základě interní normy,
 - pracovní poměr emeritního akademického pracovníka se sjednává na dobu určitou, nejvýše na stanovenou dobu (např. jeden až tři roky), a lze jej prodloužit pouze na základě dalšího hodnocení,
 - omezení opakování pracovního poměru na dobu určitou podle zákoníku práce se u emeritních akademických pracovníků neuplatní; při kladném hodnocení lze pracovní poměr opakovaně prodloužovat,
- pracovní místa emeritních akademických pracovníků se nepovažují za funkční místa docentů ani profesorů a pracovní náplní na těchto pracovních místech není výkon vedoucí funkce.

Institucionální ukotvení personální politiky na VŠ

- **univerzitní rada** schvaluje **vnitřní předpisy a strategii** v oblasti personální politiky (vnitřní mzdový předpis, systemizace funkčních míst, pravidla hodnocení akademických pracovníků ad.), a to na návrh rektora a po projednání s akademickým senátem a vědeckou radou,
- **rektor** řídí **implementaci personální politiky** a v rámci schváleného mandátu má silné pravomoci:
 - lze předpokládat, že ve většině případů rektor svou působnost v personálních věcech ve velkém rozsahu svěří děkanům a ti její část dále svěří vedoucím kateder a ústavů – rektorovi ale stále zůstává konečná odpovědnost a má možnost v případě nutnosti do rozhodování na fakultách zasáhnout
- pojistkou nezávislosti a vysokých standardů kvality v personální oblasti bude zejména **vědecká rada** vysoké školy, která se podílí na přípravě **vnitřních předpisů, kritérií pro hodnocení** pracovníků, vyhlásování výběrových řízení a také na **jmenování členů výběrových a hodnoticích komisí**:
 - vědecká rada se bude zároveň s podílet na zajištění srovnatelnosti postupů a výstupů výběrových a hodnoticích komisí tak, aby jejich hodnoticí závěry byly porovnatelné a splňovaly požadavky na transparentnost a předvídatelnost,
 - při sestavování vědecké rady bude kladen důraz na pestré zastoupení disciplín s ohledem na oborovou strukturu vysoké školy, vyvážené zastoupení mužů a žen a také na zastoupení různých typů odbornosti ve vztahu k různým profilům akademických pracovníků,
- **výběrové a hodnoticí komise** jsou složené z kombinace stálých členů (kteří budují kontinuitu a zajišťují srovnatelnost v rozhodování) a ad hoc členů (kteří mohou přinášet expertizu v konkrétní oblasti nebo zastupovat perspektivu dotčeného pracoviště),
- **ochránce práv akademických pracovníků (ombudsperson)** slouží jako ochranná instituce zejména pro případy diskriminace a zneužívání postavení ze strany nadřízených pracovníků,
- personální politika vysoké školy, včetně procesů pro obsazování funkčních míst a hodnocení pracovníků, je **předmětem vnějšího hodnocení ze strany NAÚ** v rámci institucionálního auditu.

Implementace zákona v oblasti akademických kariér je navázána na implementaci změn v oblasti řízení. Nový systém nemůže začít fungovat, dokud nebudou ustanoveny nové univerzitní rady, ty nepřijmou nové statuty a na jejich základě neschválí nové vnitřní předpisy a neustaví nové orgány. Není tedy možné očekávat přechod na nový model dříve než tři roky po platnosti zákona. Tento návrh tedy pracuje se lhůtou pěti let pro náběh nového systému, ale ta může být náročná zejména v případě větších univerzit, kde se dá očekávat komplikované vyjednávání o nových kariérních předpisech.

Návrh přechodných ustanovení hledá rovnováhu mezi dvěma protichůdnými principy. Na jedné straně chce garantovat přiměřenou míru předvídatelnosti a stability stávajícím pracovníkům vysoké školy. Na druhé straně chce ponechat dostatečnou autonomii vedení vysokých škol tak, aby mohlo efektivně vykonávat svou personální politiku, nastavit novou systemizaci pracovních míst a uvést do provozu nový systém hodnocení pracovníků.

Ukončování pravidel dle stávajícího zákona

Nová pravidla zákona v oblasti akademických kariér a pracovně právních pravidel se uplatní nejpozději do 5 let ode dne nabytí účinnosti zákona. Vysoká škola (univerzitní rada) může rozhodnout o dřívějším náběhu. Předpokladem je přijetí příslušných vnitřních předpisů (mzdové předpisy, řád výběrového řízení pro pozice v novém kariérním systému).

Stávající procesy habilitačních řízení a řízení ke jmenování profesorem (§ 71–74) zůstávají v platnosti po dobu pěti let ode dne nabytí účinnosti zákona. Nová práva habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem se po platnosti zákona nadále neakreditují, ale již akreditovaným právům se akreditace prodlužuje do tohoto data. Pravomoci k odnětí nebo omezení akreditace podle stávajících pravidel zůstanou NAÚ zachována po dobu existence těchto dosavadních řízení. Hodnosti docentů a profesorů udělené před tímto datem mohou jejich držitelé užívat doživotně.

Schvalování nových pravidel

Ministerstvo vydá vyhlášku o rámcových požadavcích na jednotlivé kvalifikační stupně akademických pozic nejpozději do jednoho roku ode dne nabytí účinnosti zákona. Vysoké školy schválí nové vnitřní předpisy v personální oblasti do tří let ode dne nabytí účinnosti zákona. Tyto předpisy budou zahrnovat přinejmenším:

- specifikaci jednotlivých typů pracovních pozic dle kvalifikačních stupňů a profilů (v návaznosti na vyhlášku ministerstva),
- pravidla pro výběr a přijímání akademických pracovníků na jednotlivé typy pozic,
- pravidla pro hodnocení akademických pracovníků,
- mzdový předpis,
- systemizaci funkčních míst.

Převod pracovníků do nového systému

Nad rámec výše uvedených předpisů přijmou VŠ pravidla pro převod pracovníků do nové struktury pracovních pozic. Půjde tedy o jednorázový transformační proces, a nikoli o další předpis s dlouhodobou platností. Tato pravidla stanoví „datum převodu“ pracovníků ze starého systému do nového a pozice, na které budou pracovníci převedeni, nejpozději do 5 let od nabytí účinnosti zákona.

Nově vypsané pracovní pozice mohou být obsazovány podle nově schválených předpisů bezprostředně po jejich přijetí.

Soutěžení s možností zjednodušeného překlpení

„Datum převodu“ pracovníků ze starého systému do nového nastane nejdříve 1 rok/2 roky po schválení příslušných vnitřních předpisů a nejpozději pět let ode dne nabytí účinnosti zákona.

VŠ zavede systemizovaná místa druhého stupně v tenure track, třetího stupně a čtvrtého stupně (včetně funkčních míst docentů a profesorů). Pro jejich první obsazení si však může u každého jednotlivého pracovního místa zvolit mezi dvěma režimy:

- obsazením ve výběrovém řízení podle nových pravidel – u pozic druhého stupně v tenure track a pozic třetího stupně obsazovaných před datem převodu může VŠ otevřené výběrové řízení nahradit vnitřním, pozice čtvrtého stupně jsou obsazované otevřeným výběrovým řízením,
- nebo obsazení pozice stávajícím pracovníkem na základě interního pracovního hodnocení (tj. pracovník působí na pracovním místě srovnatelné úrovně ve stejné organizační jednotce a se stejným druhem práce).

O tom, který z obou režimů bude pro konkrétní pracovní místo použit, rozhoduje rektor, popř. na základě delegace děkan. Rozhodnutí se nečiní plošně pro celou školu ani pro celou kategorii pozic, ale pro jednotlivá pracovní místa. Není však vyloučeno hromadné rozhodnutí o určité skupině pozic, na určitém pracovišti atd.

Interní pracovní hodnocení má tyto parametry:

- posuzuje se, zda pracovník splňuje požadavky na daný kvalifikační stupeň a profil dle nových vnitřních předpisů – nejde tedy o srovnání s dalšími uchazeči,
- hodnocení provádí povinně hodnotící komise obdobně jako u hodnocení v tenure track; jde tedy primárně o peer review, nikoli o mechanické ověření předem daných kvantitativních kritérií,
- uspěje-li pracovník v hodnocení, je k datu převodu převeden na dané systemizované místo podle nového systému,
- neuspěje-li, může se přihlásit do výběrového řízení na toto nebo jiné pracovní místo.

Pro pracovníky, kteří do data převodu neuspějí ve zjednodušeném hodnocení ani ve výběrovém řízení, platí:

- vysoká škola stanoví, které pracovní pozice dle dosavadního kariérního řádu odpovídají novým pozicím prvního stupně, a příslušné pracovníky do nich k danému datu převede,
- všechny ostatní akademické pracovníky (dle nové definice) VŠ automaticky převede na pozice druhého stupně mimo tenure track.

Oblast zajišťování kvality a akreditací

Cílem nové právní úpravy je:

- nastavení souladu legislativních předpisů s principy Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) a to na všech 3 úrovních a s implementací evropských iniciativ:
 - standardy pro vnitřní zajišťování kvality na vysokých školách,
 - standardy pro externí zajišťování kvality,
 - standardy pro činnost Národního akreditačního úřadu pro terciární vzdělávání a jeho zapojení do mezinárodních asociací,
 - European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes,
- zavedení konceptu institucionálního auditu,
- úpravy akreditace jednotlivých studijních programů,
- zrušení konceptu institucionální akreditace pro jednotlivé oblasti vzdělávání
- zrušení zmocnění ministerstva pro vydání standardů pro akreditace formou nařízení vlády a delegování vydání standardů na Národní akreditační úřad pro terciární vzdělávání,
- vymezení činností a kompetencí Akreditačního úřadu jakožto národní autority v oblasti akreditací a externího zajišťování kvality v terciárním vzdělávání, ale i v dalších oblastech souvisejících s hodnocením činností vysokých škol, poplatky za akreditační činnosti a za institucionální audit

Institucionální audit

Nová právní úprava zodpovědnost za zajišťování kvality činností vysoké školy, zejm. té vzdělávací, přenáší na vysoké školy samotné. Vysoká škola je povinna zavést, udržovat a průběžně rozvíjet vnitřní systém zajišťování a hodnocení kvality své vzdělávací, tvůrčí a souvisejících činností. Součástí tohoto systému jsou zejména pravidla, postupy, odpovědnosti a mechanismy umožňující plánování, schvalování, uskutečňování, pravidelné hodnocení a rozvoj studijních programů. Vnitřní systém zajišťování kvality musí být nastaven tak, aby podporoval průběžné zvyšování kvality činností vysoké školy, identifikaci nedostatků a přijímání nápravných opatření a aby umožňoval ověřování souladu činností vysoké školy s požadavky stanovenými tímto zákonem.

NAÚ v periodických cyklech (max. 8 let) bude provádět tzv. institucionální audit jako externí, nezávislé a pravidelné posouzení, zda má vysoká škola funkční, účinný a systematický vnitřní systém zajišťování kvality, který odpovídá principům ESG. V rámci auditu bude NAÚ hodnotit, jak instituce plánuje, realizuje, monitoruje a zlepšuje kvalitu vzdělávání a souvisejících činností, jak zapojuje studenty a další stakeholdery, jak využívá data a zpětnou vazbu a je zajištěna transparentnost a odpovědnost. Cílem auditu není hodnotit obsah studijních programů nebo akademické výsledky, ale ověřit, zda procesy kvality a řízení na vysoké škole fungují, jsou účinné a podporují dlouhodobé zlepšování. Tento princip je zcela v souladu s navrhovanými změnami v oblasti řízení vysokých škol a jejich vyšší mírou autonomie a tím i odpovědnosti za vlastní činnosti.

Výstupem institucionálního auditu není správní rozhodnutí (o akreditaci), ale evaluační zpráva, doporučení pro zlepšení a stanovení lhůty pro další institucionální audit. V souladu se zahraniční praxí bude umožněno, aby vysoká škola podstoupila institucionální audit u agentury ze státu EU registrované v EQAR, a to na své náklady.

Akreditace studijních programů a definice nového studijního programu

Programové akreditaci prováděné Akreditačním úřadem podléhají níže definované nové studijní programy na dané vysoké škole.

Studijní program je považován za nový v následujících případech:

1. Program je zaměřen na přípravu k výkonu regulované povolání/kvalifikace a vysoká škola nemá akreditovaný studijní program na přípravu k výkonu této regulované povolání/kvalifikace, popř. státem definované studijní programy, které musí být vždy akreditovány NAÚ.
2. Jedná se o typ studijního programu, který vysoká škola nemá akreditovaný (bakalářský, magisterský, doktorský).
3. Profil absolventa studijního programu vyjádřený výsledky učení dosahovanými absolvováním studia vykazuje výrazné odlišnosti od profilu absolventa studijních programů stejného typu, které již vysoká škola má akreditované. Při posouzení odlišnosti se přihlíží rovněž k výčtu charakteristických profesí, ke kterým studijní program připravuje absolventy, k cílům studia ve studijním programu a obsahu studia určeném nabídkou studijních předmětů.

Při posuzování odlišností profilu absolventa studijního programu podle bodu 3 se přihlíží k odlišnostem v odborných znalostech, odborných dovednostech a obecných způsobilostech, které má absolvent studijního programu získat. Sleduje se odlišnost ve znalosti teorií, oborových konceptů a metod a v dovednostech řešit oborové problémy.

Akreditace jsou udělovány na dobu neurčitou, proces případných „reakreditací“, schvalování změn a sledování průběžné kvality je v kompetenci dané vysoké školy a procesy součástí interního systému zajišťování kvality.

Vysoká škola vykonává samosprávnou působnost v oblasti schvalování studijních programů, jejíž výkon je podmíněn úspěšným institucionálním auditem. Nejsou-li splněny podmínky, může být tato působnost omezena nebo odňata. Akreditace studijního programu se uděluje na dobu neurčitou (v rámci nápravných opatření ale NAÚ může dobu platnosti zkrátit).

Způsob schvalování studijních programů a jejich změn si vysoká škola nastaví ve svých vnitřních předpisech. Bude zachován systém informování NAÚ a/nebo MŠMT o studijních programech pro účely evidence.

V případě, že má VŠ pochybnost, zda se jedná o nový studijní program vyžadující akreditaci od Akreditačního úřadu, bude zákon upravovat možnost konzultace s Akreditačním úřadem, který na žádost vysoké školy jako „předběžnou otázku“ posoudí, jestli se jedná o nový program nebo nejedná.

Sankce při neplnění stanovených podmínek při uskutečňování studijních programů

V případě, že NAÚ zjistí nedostatky při realizaci studijního programu, může uložit vysoké škole sankci dle povahy zjištěných nedostatků:

1. uloží vysoké škole, aby v přiměřené lhůtě zjednala nápravu,
2. rozhodne o době, na kterou je akreditace studijních programů dané vysoké školy platná (nejméně však na dobu dvou let od tohoto rozhodnutí). NAÚ může v tomto případě zúžit výčet studijních programů akreditovaných pro danou vysokou školu, pro které takto stanoví dobu platnosti akreditace studijních programů,
3. rozhodne o omezení akreditace studijního programu či programů, v jejichž uskutečňování byly zjištěny nedostatky, spočívajícím v zákazu přijímat ke studiu daného studijního programu další uchazeče,
4. rozhodne o odnětí akreditace studijního programu či programů, v jejichž uskutečňování byly zjištěny nedostatky.
5. rozhodne o omezení akreditace studijního programu, to může NAÚ i v případě, že zjištěné nedostatky, u kterých vysoké škole uložil zjednání nápravy, nebyly ve stanovené lhůtě po výzvě NAÚ odstraněny, nebo v případě, že vysoká škola neposkytla NAÚ součinnost nezbytnou pro výkon jeho působnosti.

Pominou-li důvody, pro které bylo přijato nápravné opatření spočívající v rozhodnutí o omezení akreditace studijního programu, NAÚ přijaté opatření zruší.

Sankce na základě zjištění při institucionálním auditu

1. Zjistí-li NAÚ v rámci institucionálního auditu nedostatky v institucionálním prostředí a vnitřním systému zabezpečování kvality či uskutečňování vzdělávací, tvůrčí činnosti a s nimi souvisejících činností, vyzve vysokou školu k nápravě těchto nedostatků. Zároveň může rozhodnout o přijetí nápravných opatření spočívajících v rozhodnutí o době, na kterou je akreditace studijních programů dané vysoké školy platná.
2. Zjistí-li NAÚ v rámci institucionálního auditu nedostatky v institucionálním prostředí a vnitřním systému zabezpečování kvality či uskutečňování vzdělávací a tvůrčí činnosti a zároveň takové

nedostatky v uskutečňování studijních programů, které jsou v rozporu se standardy pro studijní programy, přičemž vysoká škola je nebyla schopna identifikovat či řešit, rozhodne podle povahy věci o nápravných opatřeních pro všechny či část studijních programů akreditovaných pro danou vysokou školu. Tato nápravná opatření spočívají v rozhodnutí o době, na kterou je akreditace studijních programů dané vysoké školy platná, či v rozhodnutí o omezení akreditace studijního programu či v rozhodnutí o odnětí akreditace studijního programu nebo v jejich kombinaci.

3. Zjistí-li NAÚ, že vysoká škola nemá zaveden vnitřní systém zabezpečování kvality, či že tento systém není aplikován, či že institucionální prostředí a systém zabezpečování kvality vykazují natolik závažné nedostatky, které brání řádnému uskutečňování vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností, či nebyly natolik funkční, aby dokázaly identifikovat dlouhodobé nedostatky spočívající v uskutečňování studijních programů v rozporu se standardy pro studijní programy, rozhodne o nápravném opatření spočívajícím v rozhodnutí o odnětí akreditace studijního programu pro všechny studijní programy akreditované pro danou vysokou školu.
4. NAÚ též rozhodne o odnětí akreditace studijního programu pro studijní programy, pokud zjistí, že v žádosti o institucionální audit byly uvedeny nepravdivé údaje rozhodné pro posouzení institucionálního prostředí a vnitřního systému zabezpečování kvality či uskutečňování vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností ve studijních programech.
5. Ministerstvo může na základě podnětu NAÚ omezit výkon samosprávné působnosti vysoké školy spočívající v oprávnění samostatně schvalovat studijní programy, popřípadě toto oprávnění odejmout, zejména pokud vysoká škola nesplnila nápravná opatření stanovená NAÚ.

Evropský přístup k zajišťování kvality společných studijních programů

Legislativní úprava umožní vysokým školám v případě akreditace joint degree programu (společného studijního programu uskutečňovaného českou vysokou školou a zahraničními vysokými školami) využít principu *European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes* (<https://www.eqar.eu/kb/joint-programmes/>). Následný závěr k akreditaci, který učiní akreditační agentura provádějící tuto proceduru (výhradně agentura země EU registrovaná v EQAR), by měl být akceptován pro účely akreditace v jednotlivých zemích uskutečňování společného programu bez opakování odborného hodnocení podle národních akreditačních standardů.

NAÚ může rozhodnout o akreditaci společného programu na základě kladného výsledku hodnocení nebo rozhodnutí vydaného v zahraničí v proceduře podle European Approach o akreditaci na dobu zakotvenou v European Approach (tj. dobu kratší než 10 let, momentálně 6 let). V návaznosti na zápis do registru EQAR bude NAÚ oprávněn provádět procedury podle European Approach. V rozsahu nezbytném pro posouzení společného studijního programu může NAÚ hodnotit také zapojení a zabezpečení u zahraničních vysokých škol účastnících se konsorcia joint programu. Výsledkem hodnotící procedury bude písemný výstup z činnosti hodnotící komise, který posoudí naplnění standardů zakotvených v European Approach a na jehož základě NAÚ rozhodne o akreditaci daného společného programu. Za tímto účelem může NAÚ vykonat proceduru postupem stanoveným v European Approach i s jeho odlišnostmi od zákona o vysokých školách, zejm. jmenovat do hodnotící komise i osoby splňující požadavky European Approach, které nejsou zapsané do Seznamu hodnotitelů (typicky zahraniční experty) (pokud bude Seznam existovat), rozhodnout o případné námitce vysoké školy vůči navrženému členu hodnotící komise (namísto práva veta žadatele u tuzemských akreditací), zákon upraví, zda a jakým způsobem může být rozhodnutí NAÚ vztaženo ke společnému programu uskutečňovanému mezinárodním konsorciem vysokých škol, nikoli pouze k české vysoké škole.

Posílení role NAÚ v oblasti evaluace činností vysokých škol a zapojení do mezinárodních asociací a organizací

Zapojení NAÚ do širšího spektra evaluací vysokých škol představuje logický krok směrem k modernizaci českého vysokoškolského systému a jeho přiblížení standardům Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.

Propojení institucionálních auditů a hodnocení dalších tvůrčích činností dává silný strategický smysl, protože evaluace sledují různé, ale vzájemně provázané dimenze kvality vysokých škol. Nová právní úprava by měla vhodně provázat současné roztržitěné evaluace vysokých škol.

Jedním z požadavků ESG je pravidelné externí hodnocení kvality práce akreditační agentury, které provádí právě ENQA. Toto hodnocení ověřuje, zda agentura naplňuje principy nezávislosti, profesionality, konzistence a zapojení stakeholderů. Plnohodnotné členství NAÚ v ENQA a EQAR by tak přinesly nejen mezinárodní uznání, ale také vyšší transparentnost, posílení důvěry v české akreditační procesy a lepší postavení českých vysokých škol v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání.

Nová právní úprava už nebude zmocňovat vládu vydat akreditační standardy jako formu nařízení vlády, tedy formou legislativního předpisu, ale zákon svěří tuto pravomoc i povinnost NAÚ.

V případě registrace NAÚ v EQAR bude NAÚ oprávněn vykonávat další činnosti, které jsou v souladu s činnostmi vyplývajícím z této registrace a jsou v souladu s politikami EHEA, k nimž se Česká republika připojila v souvislosti se svým členstvím v EU a které mají nejčastěji podobu doporučení Rady EU nebo jsou přijaty jiným způsobem, např. prostřednictvím ministerských konferencí konaných v rámci Boloňského procesu. V současné době se jedná zejména o pilotní podobu European Degree Label. Konkrétně v rámci European Degree Label by NAÚ měl mít kompetenci na základě posouzení splnění podmínek autorizovat vysoké školy (i zahraniční) k udělení labelu svému konsorciu a kompetenci vykonávat úkony spojené s udělením, potvrzením, evidencí a odnětím European Degree Label podle pravidel nastavených institucemi EU. Zmocnění by však mělo být formulováno natolik široce, aby každá další evropská iniciativa nebo jejich dílčí změna nevyžadovala novou úpravu v zákoně. Tyto činnosti by navíc měly být možností, nikoli povinností pro NAÚ a v souladu s povahou iniciativ institucí EU v této oblasti zůstat na dobrovolné bázi pro vysoké školy.

Tyto činnosti NAÚ by se měly řídit pravidly danými příslušným doporučením nebo jiným přijatým dokumentem na úrovni EU a kodifikovaným EQAR a ENQA. Tyto činnosti nebudou správním řízením, ale službou.

Poplatky za akreditační procesy a institucionální audit, úplata za poskytnutí služby “hodnotící agentury” registrované v EQAR

NAÚ bude za jednotlivé úkony v akreditačním řízení a za úkony spojené s řízením o žádosti o provedení institucionálního auditu vybírat poplatky. Druhy a výše těchto poplatků budou stanoveny v novém zákoně o vysokých školách. Poplatky budou příjmem NAÚ. Za hodnocení prováděná Akreditačním úřadem mimo rámec výkonu veřejné moci formou nepovinné služby, k nimž bude NAÚ oprávněn na základě registrace v EQAR, a to jak pro tuzemské, tak pro zahraniční vysoké školy, bude NAÚ oprávněn vybírat úplatu. Sazebník úplat NAÚ zveřejní předem. Příjmy z těchto úplat budou příjmem NAÚ.

Přechodné období

Programy akreditované NAÚ nebo schválené v rámci institucionální akreditace v souladu se současným zákonem jsou považovány za akreditované a jejich akreditace je prodloužena na dobu neurčitou. Institucionální akreditace budou považovány za úspěšně uskutečněný institucionální audit dle nového zákona. Přesné lhůty budou nastaveny v rámci přechodných ustanovení tak, aby byl zajištěn dostatečný časový prostor pro přechod na nový systém. S ohledem na změny v oblasti řízení veřejných vysokých škol a změny v oblasti akademických kariér není smysluplné provádět institucionální audit, jehož cílem je evaluace vnitřních procesů vysoké školy v době přechodu na nový systém, proto bude třeba této skutečnosti přizpůsobit časový harmonogram přechodu na nový akreditační systém. Příprava nových metodik a standardů proběhne do 18 měsíců od zveřejnění zákona ve Sbírce zákonů.

Oblast studia

Cíle nové právní úpravy:

- flexibilní legislativní úprava zohledňující zapojení ČR do Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA), principy Boloňského procesu a Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG),
- zrušení oblastí vzdělávání (§ 44 a příloha č. 3 současného zákona), zrušení zmocnění pro vydání nařízení vlády o oblastech vzdělávání,
- zrušení legislativního rozlišování akademického a profesního profilu bakalářských a magisterských studijních programů,
- ukotvení sdruženého studia,
- úprava společných studijních programů (joint degree) a jejich realizace,
- ukotvení programů kratšího studia,
- ukotvení denní formy studia (full-time) a externí formy studia (part-time), které nahradí současné legislativní vymezení prezenční, distanční a kombinované formy studia,
- legislativní úpravy oblasti celoživotního vzdělávání a ukotvení pojmu mikrocertifikát,
- zjednodušení organizace přijímacího řízení,
- zmocnění pro vydání vyhlášek k oblasti studia a podpůrných služeb pro studenty se specifickými potřebami¹ a služeb pro studenty v oblasti ochrany duševního zdraví (popř. metodického pokynu MŠMT).

Přijímací řízení

V rámci přijímacího řízení si vysoká škola může stanovit, jakým způsobem se uchazeč hlásí ke studiu. Je na ní, zda určí, že se uchazeč hlásí:

1. přímo do konkrétního studijního programu,
2. hlásí do skupiny programů (a to i napříč fakultami) s určením prioritizace,

¹ Tato vyhláška nahradí Metodický pokyn k financování zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami, který je přílohou Pravidel pro poskytování příspěvku veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

3. na vysokou školu nebo fakultu jako celek s tím, že rozřazení do studijního programu proběhne až po částech přijímacího řízení ověřující studijní předpoklady (např. po přijímacím testu), nejpozději však do 1 roku od přijetí.

Tento přístup dává vysokým školám flexibilitu nastavit přijímací proces tak, aby odpovídal jejich organizační struktuře, kapacitám i strategii řízení studijních programů. Vysoké školy by měly mít možnost samy stanovit, jakým způsobem se uchazeči hlásí ke studiu, protože různé instituce mají odlišnou strukturu studijních programů, kapacity i strategii řízení studia. Flexibilní nastavení přihlášek umožňuje škole lépe řídit přijímací proces a efektivněji pracovat s kapacitami.

Vysoké školy by měly v rámci přijímacího řízení zajistit rovné podmínky pro všechny uchazeče, a to mimo jiné i v oblasti počtu pokusů u přijímací zkoušky. Poplatek za přijímací řízení uhrazený uchazečem musí pokrývat všechny pokusy, které jsou součástí daného přijímacího řízení, aby nedocházelo k nerovnému zacházení ani k zvýhodnění či znevýhodnění jednotlivých uchazečů na základě úhrady pokusů navíc.

Zákon stanoví možnou „karenční dobu“, tedy dobu, po kterou by vysoká škola opakovaně neúspěšného studenta nemusela přijmout do stejného studijního programu, pokud to tak má stanoveno ve svých vnitřních předpisech.

Zákon umožní podmíněný zápis pro uchazeče o studium majícího dosavadní vzdělání (nebo jeho relevantní část) ze zahraničí, kteří ještě nemají v době přijímacího řízení (případně zápisu ke studiu) k dispozici všechny dokumenty o ukončení předchozího studia a nemohou je tak vysoké škole ve stanoveném termínu předložit, bližší postup a termíny stanoví vysoká škola ve svém vnitřním předpisu.

Zákon stanoví požadavek na doložení způsobilosti ke studiu/následnému výkonu profese, k níž studium připravuje, v případě speciálních požadavků (např. pro zdravotnické, učitelské studijní programy.)

Studium

V zákoně bude studium vymezeno tak, aby umožňovalo co nejflexibilnější cesty k dosažení výsledného profilu absolventa, a to bez ohledu na to, zda student postupuje tradičním lineárním studiem v bakalářských, magisterských nebo doktorských studijních programech, nebo kombinuje různé formy učení. Moderní právní rámec musí počítat s heterogenní populací studentů, kteří budou vstupovat do vzdělávání v různých fázích dospělého života, s rozdílnými zkušenostmi, předchozím vzděláním i potřebami.

Studijní program a jeho atributy

Studijní program představuje rámec vysokoškolského vzdělávání v určité oblasti nebo souvisejícím okruhu oblastí. Studijní program je vymezen společnými cíli vzdělávání, výsledky učení a základním profilem absolventa. Rozdílné odborné zaměření, specifické kompetence nebo profesní uplatnění absolventa mohou být v rámci studijního programu vyjádřeny prostřednictvím specializací. Struktura programu, obsah studia, metody výuky i způsoby hodnocení studentů jsou navrženy tak, aby směřovaly k dosažení těchto výsledků učení a dopovídaly principům vzdělávání zaměřeného na studenta. U každého studijního programu je

- popsán jasně definovaný profil absolventa, který popisuje znalosti, dovednosti a kompetence, které absolvent studem získal,
- popsány výsledky učení, které tvoří základ pro tvorbu kurikula, hodnocení studentů i uznávání kvalifikací, studia absolvovaného na jiné vysoké škole, kurzu celoživotního vzdělávání (např. mikrocertifikátu),

- popsán kreditový systém ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), včetně škály hodnocení A-F,
- popsáno zařazení do kvalifikačního rámce EQF a k ISCED.

Vzdělávání v rámci studijních programů je orientované na studenta. Při zajišťování kvality studijních programů jsou uplatňovány principy ESG. Studijní programy jsou konstruovány tak, aby umožňovaly zahraniční i domácí mobilitu, uznávání předchozího vzdělání a flexibilní studijní cesty – nejen v rámci dané vysoké školy, ale i mezi vysokými školami (českými i zahraničními).

Proto nový zákon ukotví dvouoborové či sdružené studium přímo v novém zákoně. Zákonná úprava vytvoří jasný a stabilní rámec, který odstraní současnou nejistotu a zajistí, že tento typ studia bude chápán a používán jednotně. Zároveň posílí právní jistotu studentů, kteří budou přesně vědět, jak je jejich studium strukturováno a jaké má náležitosti.

V zákoně bude ukotvena možnost, aby student v rámci studijního programu uskutečňovaného formou sdruženého studia, k jehož studiu je zapsán, mohl plnit podle povahy studijního programu povinnosti až do výše 50 % procent celkové studijní zátěže jiného studijního programu uskutečňovaného vysokou školou.

Garant

Garant programu působí na vysoké škole na základě pracovního nebo služebního poměru nebo poměrů s celkovou týdenní pracovní dobou odpovídající stanovené týdenní pracovní době podle § 79 zákoníku práce. Jde-li o program uskutečňovaný fakultou vysoké školy, působí garant studijního programu též na této fakultě na základě pracovního nebo služebního poměru podle věty první s týdenní pracovní dobou odpovídající alespoň polovině stanovené týdenní pracovní doby podle § 79 zákoníku práce.

Garant doktorského studijního programu je zařazen na pozici R4, garant magisterského studijního programu na pozici R3. Garant studijního programu má odbornou kvalifikaci a vykonává tvůrčí činnost vztahující se k danému programu nebo programu blízkého nebo příbuzného obsahového zaměření. Garant je významným způsobem zapojen do výuky v programu.

Personální zabezpečení

Počet a struktura akademických pracovníků a dalších osob zabezpečujících program, o jehož akreditaci je žádáno, odpovídá z hlediska kvalifikace, délky týdenní pracovní doby, věku, doby, na kterou je jejich pracovní poměr na vysoké škole sjednán, a zkušeností s působením v zahraničí nebo v praxi typu a obsahovému zaměření programu, cílům studia, struktuře doporučeného studijního plánu, metodám výuky a předpokládanému počtu studentů.

Vyučující jednotlivých studijních předmětů mají kvalifikaci odpovídající zajišťovaným studijním předmětům.

Nejde-li o studijní předmět programu spadající svým obsahovým zaměřením do oblasti umění, mají vyučující zajišťující výuku studijního předmětu vysokoškolské vzdělání získané absolvováním alespoň magisterského programu nebo odpovídající vzdělání získané na zahraniční vysoké škole. Osoby s nižším vzděláním, než vzděláním absolvovaným v magisterském programu se mohou na výuce podílet jen pod supervizí.

Tvůrčí činnost vysoké školy vztahující se ke studijnímu programu

Vysoká škola uskutečňuje podle typu uskutečňovaných programů tvůrčí činnost, která souvisí s těmito programy. Je-li program uskutečňován fakultou vysoké školy, je tato tvůrčí činnost uskutečňována též na této fakultě.

Profily studijních programů a oblasti vzdělávání

Výuka jednotlivých předmětů může probíhat v prezenční, distanční nebo kombinované formě, přičemž volba formy by měla vždy vycházet z povahy a didaktických potřeb daného předmětu. Zvolená forma výuky musí být zároveň provázána s odpovídající formou ukončení předmětu a s využitím adekvátních pomůcek a infrastruktury, aby byla zajištěna srovnatelná kvalita studijní zkušenosti napříč různými režimy výuky. Takto nastavený systém umožňuje vysokým školám pružně reagovat na charakter obsahu, technologické možnosti i potřeby studentů.

Atributem studijního bakalářského nebo magisterského programu už nebude profil – profesní nebo akademický a ani oblast vzdělávání. Klíčovým hlediskem kvality studijního programu by proto neměla být jeho kategorizace, ale zejména jasně vymezený profil absolventa, odpovídající výsledky učení a schopnost programu tyto výsledky efektivně naplňovat. Studijní programy musí být koncipovány tak, aby jejich obsah, metody výuky, způsob ověřování dosažených znalostí a dovedností i personální a materiální zabezpečení vytvářely ucelený a vnitřně konzistentní systém vedoucí k dosažení deklarovaného profilu absolventa. Současně musí reflektovat aktuální potřeby společnosti, zaměstnavatelů a profesní praxe a splňovat požadavky na akademickou kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Zákon ukotví požadavek na stanovení akreditačních standardů, které budou ve svých kritériích zohledňovat také specifika profesně zaměřených studijních programů.

Místo oblastí vzdělávání bude využíván mezinárodní klasifikační systém ISCED-F, který již nyní je používán pro stanovení kódu konkrétního studijního programu a je používán pro mezinárodní statistické vykazování.

Denní forma studia (full-time) a externí forma studia (part-time)

Současné v ČR unikátně používané formy studia, prezenční, distanční a kombinovaná, vznikly v době, kdy se předpokládalo, že student buď studuje „denně“, nebo „při zaměstnání“, případně „na dálku“. Tento model však dnes neodpovídá tomu, jak se studium skutečně odehrává. Vysoké školy běžně kombinují prezenční výuku, online výuku, blokovou výuku, praxi, stáže či samostatné studium. Rozdíly mezi formami se tak staly nejasnými, administrativními a často umělými. Model full-time/part-time vychází z reálné studijní zátěže, je mezinárodně srozumitelný, podporuje flexibilní studijní cesty a snižuje administrativní náročnost pro vysoké školy i studenty. Vysoké školy nemusí SP formou part-time uskutečňovat.

Tyto formy studia budou pro bakalářské, magisterské i doktorské studijní programy. Full-time studium znamená průchod studiem ve standardní době studia (30 ECTS za semestr), part-time studium je rozvolněné do doby přesahující standardní dobu studia s povinností získat stanovený min. počet ECTS za semestr (který si vysoká škola nastaví ve svých vnitřních předpisech, standardní délka studia part-time je dvojnásobek standardní doby studia full-time). Student v této formě studia nemá status nezaopatřeného dítěte soustavně se připravujícího na budoucí povolání do 26 let. Obě formy studia jsou prostupné. Pro účely nastavení poplatků v souvislosti s překračováním standardní doby studia se 2 akademické rok v part-time formě studia započítávají jako 1 rok full-time formy studia.

Programy kratšího studia

Nový zákon umožní, obdobně jako VOŠ, i vysokým školám realizaci programů kratšího studia, (tzv. short-cycle nebo AP degree) na úrovni EQF 5, v délce 2 roky, které by poskytly ucelené studium v oblasti profesní přípravy s jasně definovaným profilem absolventa, výsledky učení a nastavenými ECTS. Absolventi získají certifikát (nikoliv diplom) s označením profesní specialista. Toto studium bude uznatelné v rámci bakalářských studijních programů obdobného zaměření. Studenti kratších programů budou mít stejné postavení jako studenti ve studijních programech. Kratší programy mohou uskutečňovat pouze vysoké školy, které uskutečňují obdobné bakalářské studijní programy. Prostupnost bude zajištěna i z bakalářských programů do programů krátkého cyklu.

Společné studijní programy (joint/multiple/double degree)

Nová právní úprava jasně vymezí společné studijní programy uskutečňované ve spolupráci více zahraničních a/nebo českých vysokých škol (úpravy pro přijímací řízení, harmonogram akademického roku, závěrečné zkoušky, náležitosti diplomu). Zákon ukotví i možnost společný studijní program akreditovat v souladu s tzv. European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes ([European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes](#)).

Společný studijní program je studijní program společně navržený, koordinovaný a uskutečňovaný dvěma nebo více vysokými školami (konsorciem vysokých škol), zpravidla z různých států, který je založen na společně stanovených cílech, výsledcích učení, studijním plánu a pravidlech jeho realizace a vede k udělení společného, dvojího nebo vícenásobného vysokoškolského diplomu. Pro uskutečňování společných studijních programů může být vnitřním předpisem vysoké školy upraven harmonogram akademického roku odlišně. Pokud jednotlivé vysoké školy v konsorciu nevydají jeden společný diplom, musí být na každém uděleném diplomu informace, že diplom je platný pouze s ostatními vydanými diplomy. Za absolvování společného studijního programu nemusí česká vysoká škola udělit titul dle zákona o vysokých školách, ale může se připojit k titulu udělenému jinou vysokou školou z konsorcia. Na uskutečňování společných studijních programů se nevztahují zákonné požadavky pro nastavení poplatků za studium, ale tyto poplatky si určí vysoká škola v rámci svých vnitřních předpisů. Tato výjimka je třeba kvůli realizaci řady společných studijních programů v rámci programů EU, které tyto aktivity finančně podporují a jejichž pravidla nastavení poplatků regulují.

Celoživotní vzdělávání

Celoživotním vzděláváním uskutečňovaným vysokou školou se rozumí vzdělávací činnost poskytovaná mimo akreditované studijní programy, jejímž cílem je získávání, rozvoj, prohlubování, obnova nebo ověřování výsledků učení v průběhu života.

Vysoká škola může v rámci celoživotního vzdělávání poskytovat jednotlivé vzdělávací jednotky nebo jejich soubory, které jsou vymezeny výsledky učení, rozsahem studijní zátěže, podmínkami účasti a způsobem ověření dosažených výsledků učení. O absolvování takové vzdělávací jednotky nebo jejich souboru může vysoká škola vydat osvědčení nebo mikrocertifikát. Absolvování těchto vzdělávacích jednotek může být za podmínek stanovených vnitřním předpisem vysoké školy uznáno jako součást studia ve studijním programu. Mikrocertifikát je elektronické osvědčení o absolvování jednotky učení malého rozsahu vyjádřeného kredity ECTS a dosažení jasně definovaných a ucelených výsledků učení. Ke každé takové jednotce (předmětu, kurzu, modulu) je přiřazena úroveň EQF (5/6-7).

V souladu s ESG vysoká škola celoživotní vzdělávání integruje do svého vnitřního systému kvality a uplatňuje na něj obdobné standardy jako na vzdělávání ve studijních programech. Kvalita CŽV se neposuzuje odděleně, ale stejnými procesy a nástroji, které škola používá pro své řádné studium.

Další úpravy

S ohledem na plánované změny ve financování vysokých škol bude nutné nově vyřešit také nastavení služeb pro studenty se specifickými potřebami. Bude nezbytné vytvořit samostatný a jasně vymezený rámec, který zajistí jejich definici a specifikaci. Tento rámec bude upraven vyhláškou MŠMT, aby vysoké školy měly jednoznačné podmínky pro poskytování podpůrných služeb a studenti měli zaručeny srovnatelné podmínky na všech vysokých školách. Rámec by měl také obsahovat nastavení služeb pro studenty v oblasti ochrany duševního zdraví.